

VRTEC

LETNIK 61

UREDIL
JOŽEF VOLC

V LJUBLJANI, 1930/31

Izdalo društvo Pripravniški dom
Natisnila Jugoslovanska tiskarna

VII 28157 f.

Vse pravice pridržane

KAZALO

	Stran		Stran
PESMI.		Oznanjenje spomladi (Esén) . . .	104
Dečku v spominsko knjigo (Anton Žužek)	1	Molk (Svjatoslav)	108
Učenec (Venceslav)	4	V šumi (Virgilij)	113
V septembru (Griša)	4	Jezus na Oljski gori (Virgilij) . .	114
Uspavanka (Svjatoslav)	9	Zvonovi-romarji (Gustav Strniša)	114
Tam preko... (Danilo Gorinšek)	12	Velika noč (Danilo Gorinšek) . . .	122
Buče na polju (Esén)	26	Slovo (Mirko Kunčič)	123
Kmet (Danilo Gorinšek)	26	Maj. (Danilo Gorinšek)	129
Orglice (Svjatoslav)	26	Kukavica v gozdu (Esén)	130
Detetu (Janko Polák)	30	Invalid (Svjatoslav)	134
Trije fantje (Danilo Gorinšek) . . .	33	Učilnici v slovo (Virgilij)	145
Bratje z rudo (Svjatoslav)	34	Spomladna nedelja na Krasu (Esén) .	146
Razgovor (Maksimov)	34	Zgodba o zvezdah (Venceslav) . .	146
Smrt v Barkovljah (Janko Samec)	42	Sodni dan (Virgilij)	152
Moj brat (Venceslav)	46	Kobilar (Anton Komar)	154
Zimska pesem (Janko Samec)	49	Obiskal je muzej (Fr. Rojec) . . .	155
Dokler... (Danilo Gorinšek)	50	Nekje (Ciril Podržaj)	158
Mraz (Venceslav)	50		
Pipec (Venceslav)	53	POVESTI, PRIPOVEDKE, POPISI,	
Hoja v zimi (Janko Samec)	65	PRILIKE IN BASNI.	
Božična noč (Ksaver Meško)	66	Otroci s črne ceste (Venceslav) . .	5, 35, 51, 67
Pastirček pri jaselcah (Venceslav)	66	Kako je Matijček žgance kuhal (Matko Krevh)	10
Iz Slomškove šolske risanke (Virgilij)	72, 85, 102, 118, 135, 150	Pot okoli sveta (Anton Žužek) . . .	12
Svečnica (Virgilij)	81	Zgodba o Telebanu (Lea Fatur) . . .	13
Zvezdoslovec (Virgilij)	82	Božja mimica (Kriha)	15
Tiho, neslišno... (Utva)	82	Ptičja pripovedka (Ciril Podržaj)	19
Predice (Griša)	82	Poslednji ljudje (Anton Žužek) . . .	20
Letalci (Fr. Rojec)	91	Peter Pan (Janez Samotar)	21
Dobri striček (Svjatoslav)	91	Molčeči Benjamin (Radivoj Rehhar)	27
Jezus venčan s trnjevo krono (Virgilij)	97	Tolarji (Dr. Fr. Zbašnik)	43
Ptička pred panjem (Fabijanin) . . .	98	Grob na koncu naše zemlje (Svjatoslav)	58
Piščalka (Venceslav)	98	Dogovor je dogovor (Lea Fatur) . .	61
Zaklad (Venceslav)	101		

	Strana
Pravljica o radovednem angelčku (Olga Scheinpflugova)	73
Božič v gozdu (D. D.)	75
Marijin studenec (D. D.)	83
Zgodba o porednem Jurčku (Lea Fatur)	86
V nesreči združena (Dr. Fr. Zbašnik)	99, 115
Ptičke (Ksaver Meško)	103
Mali knof (Matko Krevh)	105
Avto (Janez Pucelj)	107
Otrok in smrt (D. D.)	117
Suknja iz ila (Griša)	119
Pravljica o lepi kraljični (Jožef Gruden)	123
Grm z zlatim cvetjem (Ksaver Fratinovec)	131
Marijina golobica (Ina)	136
Neumni medved (Jar. Hloušek-Jož. Gruden)	139
Konj (D. D.)	147
Slastoznal in Tenkospal (Lea Fatur)	151
Domišljavec (Janez Pucelj)	153

ZEMLJEPISNi, ZGODOVINSKI, ŽIV- LJENJEPISNi SESTAVKI IN DRUGO:

Od Pliberka do Brda (Ivan Karentinijofil)	17
	45, 59, 77, 89, 109, 124.

O nših vodah ponikalnicah († Leopold Podlogar)	31, 47
Drobiž	63,
	79, 95, 111, 127, 143, 159
Iz zgodovine kranjskih trgov	
17. Tržič († Leopold Podlogar)	140, 156

DRAMATIČNA IGRA:

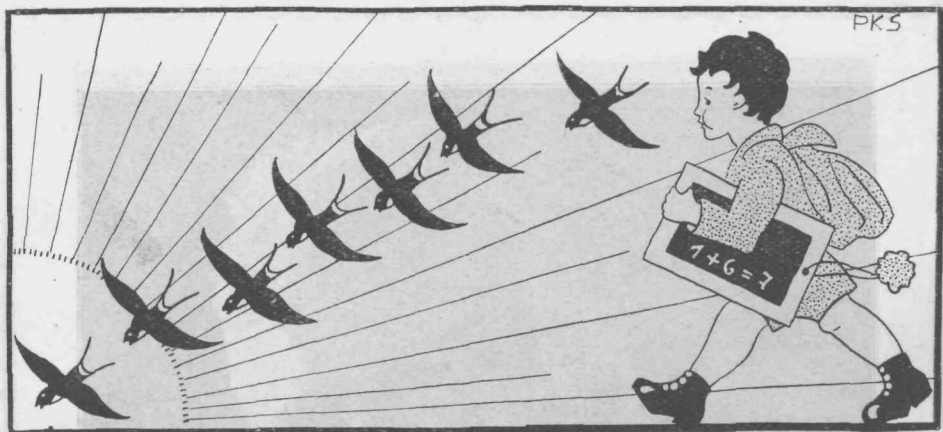
Pri posredovalki služb (Zdravko Mikuž)	92
--	----

KORISTNI NAUKI:

Mladinski novičar	30, 94
Modrost v pregovorih domačih in tujih	31,
	47, 63, 79, 95, 111, 127, 143, 159

ZABAVNE IN KRATKOČASNE REČI:

Mali umetnik	40—41, 56—57
Uganke, skrivalice in drugo	32,
	48, 64, 80, 96, 112, 128, 144
Rešitve	48,
	64, 80, 96, 112, 128, 144, 159
Slovstvo: Ovoj št. 1, 6, 7, 9.	
Vabilo na naročbo	32, 160
Naši razgovori (na ovojih).	

1930 / V R T E C / 1931

Anton Žužek:

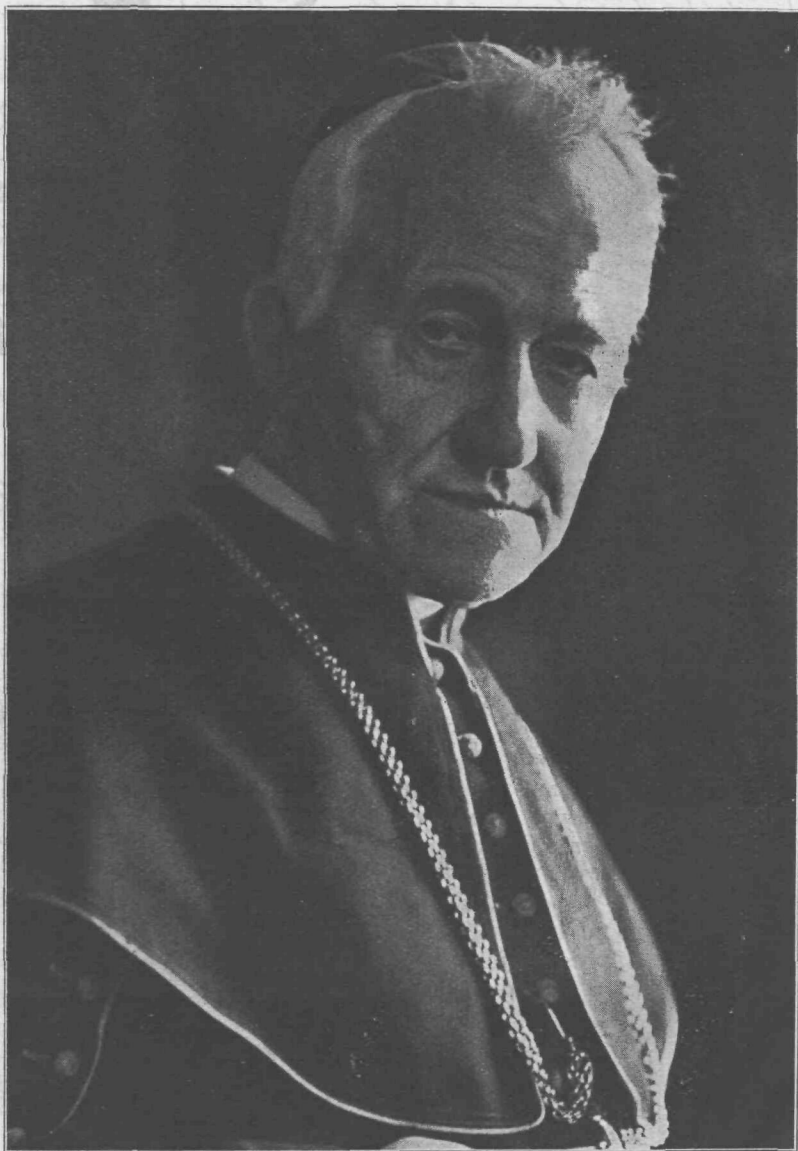
Dečku v spominsko knjigo.

Na gredah bele astre zdaj cveto že,
osa rdeča lije divja trta
do tal od strehe, čez ograjo vrta
široko sklanjajo se solnčne rože.

Le včasih tiho drevje veter zdrami
in predte pade list, ovèl, rumen —
oj, pismo je, ki piše ga jesen,
kam boš to pismo, deček, shranil?

Poznaš bolest? — Ko se je grlica zgubila,
si bridko se razplakal,
povsod si klical jo in čakal, čakal
z odprto kletko — in se ni vrnila ...

Za drugo ptičko vem: o, čupaj jo iskreno:
pretežke solze jokal bi po nji,
prežalosten bi čakal jo vse dni —
nedolžnost, ptičko splašeno, zgubljeno.

NADŠKOF DR. ANTON BONAVENTURA JEGLIČ,
veliki prijatelj slovenske mladine, se je dne 1. avgusta t. l. poslovil
s prestola ljubljanskih škofov.

TISOČERA ZAHVALA ZA VSE DOBROTE!

KNEZOŠKOF DR. GREGORIJ ROŽMAN,

slovenske mladine iskreni prijatelj, je dne 1. avgusta t. l. prevzel
vladikovanje ljubljanske škofije.

NA MNOGA SREČNA LETA!

Venceslav:

Učenec.

Po poljih in gorah jesen,
na mojem drevesu pomlad.
Prepevam in vriskam vse dni
in zidam v višino zlat grad.

Ko stolpi do božjih nebes
v opoldanski dan zacvetó,
pokleknil bom sredi zidov
in molil gorkó in zvestó.

Ves topel in bel sveti Bog
prikazal se bo iz višin,
smehljaje bo stegnil rokó:
»Pozdravljen, pozdravljen, moj sin!«

Po poljih in gorah jesen —
pri meni je pomlad domá.
Kričim in prepevam in vriskam
in mislim ves čas na Bogá.

Griša:

V septembru.

Cvetela je jablana ko nevesta,
žgolela je meja vsa živa,
šumela, cvnela vsa solnčna je cesta,
še vrba je piskala kriva.

Bahavo se dvigal je topol v višine,
lahak od radosti, zavzetja,
ko kos mu je v vrhu drobil od miline
čudežni spev mladoletja.

Pomlad in poletje sta svačevala,
jesen bo darove delila —
a zima še čaka in čaka mrtvična,
da bele lasé bo dobila ...

Venceslav:

Otroci s črne ceste.

1. Jutri bo mraz.

onček sloni ob oknu.

Zunaj sneži. Črna ulica med barakami se počasi spreminja v belo. Tudi strehe onstran ulice cveto v svetlejšo barvo. Še nebo je belo, da bi se človek zasmel. Da bi le tako hladno ne bilo...

»Tone, ugasnilo bo!« zajoka slaboten glas iz kota.

»Pihaj, Marička!« se zgane Peter od drugega okna.

»Ne morem,« sope deklica ob železnem štedilniku in si mane zardele oči.

»Čakaj, bom jaz!« stopi Tone k štedilniku. Skoraj hladen je. In v sobi je hladno, v košari ob steni pa je le še malo premoga in nekaj polen.

»To bo za jutri,« pomisli Tone. »Ne smem porabiti.«

Začne pihati v ogenj, da mu zagorijo blede lica in se zasolzijo oči. Ogenj počasi oživi in Marička bdi nad njegovim življenjem.

Nekaj časa je molk. Potem se oglasi Peter:

»Še vedno je hladno...«

»Dobi drv, če moreš,« resno preudari Tonček.

»Kje bi jih dobil?« reče obupno Peter.

»Saj bo prinesla mama zvečer kaj,« upa Marička.

Mati dela v tovarni.

»Lepo bi bilo, če bi prinesla,« misli Tonček.

»Takole v cunje se zavijta kot jaz in nikar ne mislita, da je mraz! Na kaj drugega mislita!« svetuje Peter. Sedi na skrinji ob oknu in je ves v cunjah. Uči se. Hodi v gimnazijo. Marička počasi vstane, poišče v kotu šolsko knjigo in se vrne k štedilniku. Nato odpre knjigo in začne polglasno

Tonček stopi k oknu.

Ob cesti je povsod sama baraka. Na blatno cesto padajo snežinke. Včeraj je deževalo in danes je pritisnil mraz in še sneg. Zdaj bo zunaj lepo, samo mraz bo in lačni bodo vseeno. Pa on in Peter bosta že potrpeča, samo da bo za Maričko... Strašno dolgi in temni bodo ti popoldnevi. Luči je pa škoda. Pa radi Petra jo je treba žgati. Peter bo učen. Hodi že v drugo gimnazijo.

Skozi slaba okna zapiha; hladno pretrese Tončka.

»Burja!«

Peter dvigne oči od knjige in se zagleda v snežinke, ki jih nosi veter, pa se spomni, da nima zimske suknje, kakor jih imajo drugi.

»Prej začnem zjutraj hoditi od doma, da se v šoli pri peči ogrejem,« pomisli in se spet skloni h knjigi.

Tonček pa se zagleda preko ulice v nasprotno barako. Tam sta Francek in Jurij. Francek je lisjak. V šoli ni prvi in ni zadnji, na cesti je pa prvi. Jurij je že tretje leto v drugem razredu. Velik je kot dvajsetletni. Smeje se, ko ga v šoli tepejo otroci, nič ga ne boli. Zraven Jurija in Francka stanuje Janiček. Čudno tuje mu poje beseda. V šoli se mu gosposki smejejo, barakarjem pa je ponos. Janiček je godba in pesem. Instrumenti mu pevajo kot očetu. Potem je tam blizu še Matevž Pretepač, strah vseh, ki zaidejo med barakarje.

Poleti je lepo. Takrat je med barakarji življenje. Bijejo žogo. Dogodi se to, dogodi se ono in dnevi minevajo kot ure. Huje je v zimi in dežju. Ceste, so blatne in snežene in še mrzlo je. Poleti si bos, zdaj imaš čevlje, ki te žulijo in so raztrgani. Tudi je ena sama suknja premalo. Kvečjemu, če bi imel volneno srajco. Pa je nima noben barakar, in kdor bi jo imel, bi ne bil več pravi barakar.

Še na šolo se spomni Tonček. Tam je lepo, čeprav je veliko takih stvari, ki jih ne more doumeti. Učenje se mu zdi hudo preprosto. Še Matevž Pretepač, ki nikoli ne vzame knjige v roke, še on zlahka dohaja vse. Samo zapomni si in to je že veliko. Pa vsi si ne morejo zapomniti, zato je Jurij ostal še v drugem razredu.

Burja žvižga mimo okna in v sobi je vedno hladneje. Tonček stopi k štedilniku. Malo žerjavice še tli. Marička molče dvigne glavo in pogleda brata.

»Dogorelo je,« zastoka Tonček. Pogleda v košaro. Če še ta premog vrže na ogenj, ne bo kuriva za večerjo. In jutri zjutraj? Morda bo pa jutri topleje. Ali pa bo še bolj mrzlo...

Spet stopi k oknu. Pri baraki onstran ceste se odpro vrata in na cesto stopita Francek in Jurij. Francek pogleda najprej na streho, kjer ropota veter z odtrgano desko, potem pa z dolgimi koraki skoči čez cesto in se ustavi pred Tončkovim oknom. Jurij pa gre počasi, kakor da misli na nekaj velikega, gleda napol v tla in zdaj pa zdaj podrgne z roko desno uho, ki mu zmrzuje v vetru.

Malo pozneje že vstopita pri sosedovih v sobo.

»Ali gremo tja?«

»Kam?« pomisli Tonček.

Francek izvleče izza suknje črno vrečo.

»Ko bi mogel polno nesti!« ...

Tonček si popravi kapo na glavi in se zagleda v vrečo. Peter na skrinji zapre knjigo, nekaj premišlja, potem počasi pove:

»Pravzaprav je to tatvina!«

»Dobro, tatvina, ampak...« se brani Francek.

»Tatvina, tatvina!« se razvema Tonček. »Če bo v sobi toplo, ti bo pa le všeč!«

»Všeč! Prav pa le ni,« poudari žalosten Peter. Nekaj časa molče.

»Ali gremo?« vpraša odločno Francek.

»Pa pojdimo!« prikima Tonček.

»Jaz grem tudi!« se oglasi Marička in vstane.

»Kam?« se razjezi Tonček. »Da se prehladiš. Saj vidiš, kakšna si. In majhna si, ne moreš dosti nesti. Bom že jaz več naložil. In če nas kdo dobi...«

»Danes ne bo nikogar,« pravi Francek. »Pusti jo, naj gre!«

Tonček se vda. Maričko zavijejo v veliko materino ruto, da komaj vidi v svet.

»Vrečo bom že sam nosil. Ko naložimo, ti dam,« ji reče Tonček.

»Da vas kdo ne dobi!« svari Peter na skrinji.

»Strahopetec!« zagodrnja Tonček, pa stopijo na cesto v burjo in sneg. Francek in Tonček hodita spredaj, tik za njima Jurij, par korakov zadaj pa hiti Marička, ki ne more hoditi tako kot fantje. Preidejo barake in stopijo na gosposko cesto.

»Tukaj je doma Emil,« dahne Jurij, ko gredo mimo trgovine.

»Tisti, ki te na cesti pretepa, pa se mu samo smeješ,« se namrdne Francek.

»Pa se res ne upaš udariti, Jurij,« se ponorčuje trdo Tonček.

»Kaj ga bom tolkel,« se brani Jurij, »saj pravijo, da zajoka, če le kdo nanj zakriči.«

»Saj ravno zato,« misli Francek. »Še ti enkrat zakriči!«

»Saj ga je greh udariti,« skoraj polglasno pove Jurij.

»Čakaj, Matevžu povemo, pa te nauči, kako se udari,« se ostro zasmeje Tonček.

»Danes je prišel ves blaten domov,« pravi tiho Francek. »Mati so bolni, pa so ga vendar videli, da je umazan. Vprašali so ga, kaj je delal, pa je povedal, da so ga obmetavali z blatom.«

»Kdo?« vpraša Tonček.

»Kdo! Oni!«

Fanta povesita glave in molčita. Hiše postajajo vedno nižje. Malokdo je na ulici. Iz motne daljave se čuje žvižg in ropot lokomotiv. Obrnejo se in gredo med nizkimi hišami.

»Tamkaj so skladišča,« reče Tonček pritajeno in pokaže z roko. Gredo po blatni stezi. Mrzlo valovi v vroče obraze. Ob železniški progi daleč doli v ogradah so veliki kupi premoga.

»Vidva počakajta tukaj!« ukaže Francek Juriju in Marički, on in Tonček hitita k premogu.

»Počasi!« zašepeče Tonček. »Pojdeva najprej gledat, če je kje paznik.«

Navajena sta že. Eden se splazi na eno stran, drugi na drugo. Ko prideta spet skupaj, pove Francek:

»Tam gori na koncu v vozu sedi nekdo. Pa ne vem, če je paznik.«

Nekaj časa premišljata.

»Naloživa!« odloči Tonček. »Pa najprej za Jurija in Maričko.«

Francek zleze čez ograjo na kup. Tonček drži vrečo. Kosi premoga so zamrzli, težko jih je trgati. V licih je fantoma vroče, roke zmrzujejo. Pa za Jurija in Maričko je kmalu dovolj.

»Nesiva jima,« reče Francek, »naj gresta naprej.«

Skoči s kupa. Tečeta s premogom za barake in se oddahneta.

»Kaj sta že naložila?« vpraša mirno Jurij.

Tonček in Francek si dihata v roke in hitro stopicata sèm in tja. Sneži še vedno, samo redkeje, le veter je hud in mrzel.

»Jurij,« ukazuje Francek, »zdaj pa pojdiva z Maričko naprej! Tod za barakami pojdiva, prav do konca pojdiva in potem naokoli, saj veš, kako smo šli zadnjič.«

»Ali je težko?« vpraša Jurij in zadene vrečico na ramena. Tudi Marička vzame svojo in odhitita.

»Presneto je mraz!« vzdihne Tonček. Francek gleda za bratom.

»Mislim, da bosta pametno šla, da ju kdo ne dobi.«

»Gresta hitro.«

»Marička bo omagala,« opomni Francek. Tonček malo pomisli in de: »Ne bo, boš videl, da prinese do doma.«

»Pojdiva zdaj še za naju!«

Hitita h kupom. Francek zleze spet na vrh, toda na premogu se je bila že napravila poledica. Spodrsne mu in premog se sesuje in zaropota.

»Kaj delaš?« se ustraši Tonček.

»Tiho!« miri Francek. Poslušata. Nikjer glasu, samo veter žvižga in zadaj nekje ropotajo in pihajo lokomotive.

»Nastavi vrečo!«

Tonček uboga in Francek meče.

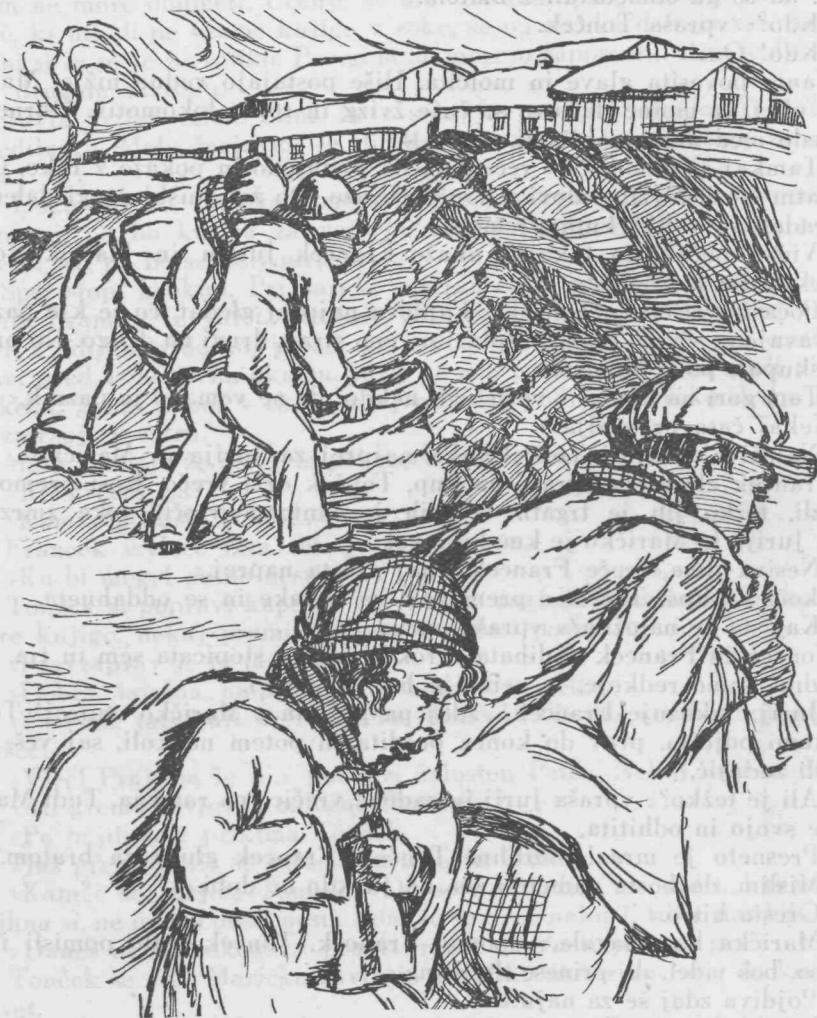
»Dosti bo že!« pravi Tonček čez nekaj časa.

»Še to!«

»Oho! Kaj pa to?«

Takrat jima udari na uho oster glas:

Tonček pograbi vrečo in hoče zbežati. Pa ni mogoče. Izza ograje stopi mož v službeni opravi, zgrabi Tončka za roko, z drugo roko pa ujame Francka, ki stoji še vedno na kupu, onemel od začudenja. Tonček spusti vrečo na tla, Francek pa skoči s kupa, da bi kmalu padel. Fanta povesita glavi in čakata, kaj bo.

»Ali vesta, da kradeta?« vpraša mož strogo in ju premeri od nog do glave. Fanta molčita.

»Pa v taki zimi!« nadaljuje paznik polglasno. »Meni roke in noge zmrzujejo, vidva pa tatinsko na poslu! Ali vesta, da iz tatičev zrasedo tatje?«

Fanta molčita, v njunih očeh zablestel solze. Francek se čudno strese in zašepeta:

»Mraz je!«

»Iztresital« reče mehkeje paznik.
Fanta ubogata in počasi iztresa.
»Danes vaju še izpustim. Drugič pa glejta. Zaprli vaju bomo!«
Zdaj se Tonček ne more več vzdržati. Dvigne glavo in bridko pravi:
»Bova vsaj na gorkem...«
Potem zajoka in se oprime Francka.
»Izginila!« zapove paznik. Fanta pobereta vreči in stečeta ob progi domov. Paznik gleda za njima in se mu zdi, da je nekaj bolan in da ga boli nekje blizu srca...

Medtem je hodil Jurij z Maričko po ovinkih med samimi barakami domov. Že blizu doma je Marička obstala in spustila vrečo v sneg:

»Ne morem več!«

»Ne morem več!«

Jurij jo začudeno pogleda, pa prime še njeno vrečo in jo vrže na levo ramo in mirno reče:

»Bom pa še tvojo nesel.«

Peter je presedel doma pri oknu vse popoldne. V mraku je zaprl knjigo in se zagledal na cesto. Zunaj je še vedno snežilo.

Nekdo je butnil v vrata in jih s težavo odprl. Peter je skočil pokonci. Jurij je stopil na prag in vrgel v sobo vrečico s premogom. Nato je zginil v mraku. Vstopila je Marička.

»Kje sta onadva?«

»Zadaj sta še. Nama sta poprej naložila.«

Peter je začel iskati po sobi drv in papirja, da bi zakuril.

»Prav pa vendar ni,« je mrmral...

Ko je prišel Tonček, je bilo v sobi že toplo in od medle svetilnice se je dvignil Peter:

»No, kako je bilo?«

Tonček je izvlekel izza suknjiča vrečo in jo vrgel v kot, sam pa je legel na posteljo in ni rekel besede. Peter ga je razumel. Odložil je knjigo, podprl glavo z rokami in zastrmel v luč.

Zunaj je snežilo, snežilo, žvižgala je burja in — jutri, jutri bo mraz...

Sojatoslav:

Uspavanka.

*Bratec moj v zibelki črni,
zapri velike oči,
ateka trudnega ni še
in tudi mame še ni.*

*Mama v zakajeni hiši
dela, dokler ni večer,
atek umazan in črn ves
dolbe v zemljo venomer.*

*Jutri boš tudi ti velik,
vzel boš svetilko, lopato,
v črnem skalovju izkopal
si boš bodočnost zlato.*

Kako je Matijček žgance kuhal.

Kateri Matijček?»

»I, no, tisti, ki vam je napisal tole zgodbico.«

»Smo že spet skupaj!« vzklikate veselo ter se ob spominu na moj nesrečni mlin (glej Angelček 1929/30, št. 6!) razposajeno muzate.

Pa se muzajte! S tem kažete zanimanje za moje mladostne nerodnosti in porednosti, zaradi katerih sem moral slišati mnogo resnih opominov, a jih še več čutiti, ko je pela šiba svojo zoprno pesem: »Šviga švic, šviga švic! Pa še petkrat navrh, da bo bolj držalo!«

No, zaradi žgancev, ki sem jih kuhal, pa ni bilo sile, ker sva imela končen obračun le z mamo, ki so me sicer nekoliko okregali, niso me pa zatožili očetu.

O zlata mama! Zakaj ste umrli, ko bi vas bil še tolikokrat rabil, da bi me bili branili — ne pred očetom — ampak pred hudobnimi ljudmi, ki jih je toliko na svetu!

V tistih časih, ko sem hodil še s torbo v šolo, smo imeli deljen pouk — to se pravi: od dvanajstih do ene smo imeli prosto, nato pa še eno ali dve uri pouka. Zato so nam dali starši več kruha s seboj, da bi revčki ne bili preveč stradali.

Ha, stradali, ko pa niti časa nismo imeli južinati! To smo opravili kar med poukom. Pohvaljeni sicer za to nismo bili nikoli, če so nas gospod učitelj zasačili, jeli in mleli smo pa vkljub temu po stari šolarski navadi, dokler nam niso odvzeli kakor od mišk oglodanih kosov ter nas zapodili klečat v kot.

Pa še po šoli nismo čutili takoj lakote. Toliko smo imeli še važnih opravkov: treba je bilo iti v trgovino kupit tega in onega; »obračunati« je bilo treba s tem in onim; prav do noči pa se je raztegnil tisti večni: »Ti boš zadnji, nà, ti boš zadnji!«

Naša lakota se je začela prav za prav šele, ko smo se — umirjeni kajpada — bližali domu. Ugibali smo, kaj nas čaka dobrega v kuhinji. Prevzetnost! Kakor da bi mama sploh mogli kaj nedobrega skuhati!

Rajna moja mama so mi zjutraj pred šolo, zlasti v poletnem času, večkrat naročili: »Z očetom pojdeva pomagat k stricu, zato bova tam obedovala. Ko prideš iz šole, si skuhaj mleka ter si nareži vanje kruha, ki je v miznici!«

»Mama, ali si smem napraviti šmorn?«

»Smeš, če boš priden. Toda ne trati zàbela!«

»Ne bom, mama. Z Bogom!« In odjadral sem proti šoli poln samozavesti, da mi mama toliko zaupajo.

Takega dne, ko sta bila oče in mama odsotna, sem jo primahal še dokaj zgodaj iz šole domov. Pretaknil sem seveda najprej štedilnik in mlečno omaro, če bi se našlo kaj dobrega za pojesti ali kaj sladkega za polizati. Ko sem se prepričal, da ni nič primernega za me — ej, mama so bili previdni, dobro so me poznali! — sem se spomnil njihovega zjutrajšnjega naročila: »Skuhaj si mleka, ko se vrneš iz šole!«

»Saj res, mleka si skuham in kruha nadrobim vanje,« govoril sem sam s seboj. S kom drugim pa naj bi bil govoril, ko pa ni bilo žive duše pod našo streho razen mene?

Naenkrat mi je pa šinila čudna misel v glavo. Odkod je neki prišla? Najbrž iz želodca, ker sem se nakrat spomnil ajdovih žgancev.

Ajdovi žganci — Bog jih blagoslovi! Mnogokrat smo jih jeli, skoraj vsak dan, ali čudno je vendar, da se mi je prav tistega dne tako zahotelo po njih. Kar zadišali so mi v nos in na jeziku sem čutil njih tečnost. »Skuhaj si mleka,« so mi naročili mama ter mi dali s tem precejšnjo oblast ob štedilniku. »Skuhaj si žgancev,« mi je pa nekaj drugega reklo. Ha, žgancev! Skuhaj si jih, pa jih boš jedel!

Toda kako? Treba je pomisliti. Eh, kaj bi mislil! Misli se sproti rodijo. Najprej ogenj, potem lonec in tako dalje.

Rečeno, storjeno.

Veselo je zaplapolal ogenj. Včasih je zaprasketalo, da so se usuli žareči ogorki pri vratih po tleh. Pristavil sem lonec, nalil vode ter pokril s pokrovom, kakor sem videl delati mamo.

Zdaj pa po ajdovo moko! Kmalu sem jo iztaknil v predalu mlečne omare.

Kajne, čudite se moji spretnosti in iznajdljivosti? Eh, na uho vam povem, zakaj mi je bil vsak lonček v omari znan: vedno in povsodi sem se smukal okrog mame, kadar so kaj kuhali ali pekli. Naravnost v napotje sem jim bil včasih, pa saj sem imel »najboljše« namene pri tem... Ali ste mar vi boljši? Mar tudi vi ne ciganite premnogokrat: »Mama, smetane bi rad, mama, samo en sladkorček mi dajte!«

Poiskal sem torej ajdovo moko, nesel jo v leseni kuhliji k ognjišču ter jo vsul v lonec. »Živijo, žganci se kuhajo!« sem veselo vzkliknil.

Ko bi jih bil pustil pri miru!

Pa kakor da me je sto škratljjev premotilo — vzel sem kuhalnico ter začel mešati moko v piskru. Mešal sem in mešal — močnik je bil! Prisul sem moke ter spet mešal, mešal — zmanjkalo je vode in prikazala se je suha moka. Takoj sem prilil vode, počakal, da je začela vreti in — spet mešal. Pa čim bolj sem mešal, tem več močnika je bilo v loncu — žganci se pa niso hoteli sprijeti... Zato sem spet prisul moke — a spet stara pesem. Prilil sem vode — oh — kaj bo! Marsikatera moja potna sraga se je primešala močniku, tako mi je bilo vroče pri mešanju — žgancev pa vkljub vsemu ni hotelo biti.

In še to! V lonec ni šlo več ne vode ne moke — a o žgancih ni bilo sledu! Ko sem uvidel, da je ves moj trud zastonj, da bi si skuhal žgancev, sem se odločil za močnik. A nesreče nove! Kdo naj spravi poln lonec ajdovega močnika v želodec? Jaz ne. In kaj bom s preostalim močnikom? Kaj porečejo mama? — Lakota me je kar sama po sebi minila spričo teh skrbi. Jedel sem močnik, davil se z njim — prenehati sem moral. Ostanek sem zamešal med pomije, kjer so ga pa mama kmalu našli.

»Kaj pa pomeni ta močnik v pomijah?« so me vprašali resno.

»Ah, mama, žgancev sem si hotel skuhati, pa se mi je močnik naredil. Ne bodite hudi!« Ko sem jim razložil, kako sem kuhal žgance, so se nasmehnili: »Si pač Matijček, ki še žgancev ne zna skuhati!«

Taka je ta zgodbica. Kdor se ji hoče smejati, mora prej žgance kuhati znati. Ali jih vi znate?

Anton Žužek:

Pot okoli sveta.

Dva r'skima sta čepela neke viharne noči za skalnato steno in sneg ju je zamedel do nosa. Za kratek čas sta se pogovarjala o tem, če je resnica, da je zemlja velika krogla. Pa sta se v snegu ogrela in uganila tako, da se bosta odpravila okrog zemlje, pogledat, če je zemlja res okrogla. Tako bosta najbolje znala povedati tovarišem, kaj je res.

Naslednjega dne, ko sta se vrnila domov, sta se takoj usedla na kože in izrezljala vsak svojo popotno čašo, obe iz roga enega in istega vola. Potlej sta posadila na sani svoji mladi ženici in se odpeljala. Vsak na svojo stran neba. Proti jutru eden, drugi proti večeru. In sta pokala z biči, dokler je bilo kaj čuti.

Ko je prispelo v deželo poletje in se je pokazala trava, sta izpregla sani in ostala na tistem kraju. Pozimi sta pa potovala naprej. Prihodnje poletje spet tako, prihodnjo zimo spet tako. In tisto poletje, ki je tej zimi sledilo, in tisto zimo, ki je temu letu sledila. In vsa naslednja poletja, in vse naslednje zime.

Dolga, dolga je bila pot okoli sveta. Prišli so na svet sinovi in hčere, Eskima sta se starala in starala, in na zadnje so že njuni otroci osiveli. In prišla je doba, ko so morali sinovi starce privezati na sani, kjer so dremali še v beli dan.

Nekega poletja pa, prav ko je vstajalo solnce, so se srečale sani obeh prijateljev. In od njunih roženih čaš jima ni ostalo več ko samo še ročaj. Tolikokrat sta namreč obrisala rog v travo, kadar sta spotoma pila iz stundencev.

»Pa nisva mislila, da je svet tako velik!« sta rekla oba, ko sta si podala roke in si pogledala v obraz iz starih, napol slepih oči.

Mlada sta se namerila okoli sveta. Kakor na ples sta naprezala sani in veselo sta pela z ženama na saneh. Zdaj pa sta si pogledala v stara obraza iz trudnih, napol slepih oči. In otroci so ju morali peljati za roke, da sta mogla priti v svoji koči.

Danilo Gorinšek:

Tam preko . . .

*Tam preko premnogo je žalostnih src,
tam preko so mračni vsi dnevi,
tam nič veselja ni, sreče, miru —
zamrli so v srcih vsi spevi.*

*V železju se giblje premnogo tam rok,
tam hoja vsakdanja v okovih,
solze tam rosijo iz srčne krovi
in živi trohné tam v grobovih.*

*Kot pravljica davna se danes nam zdi,
ko slišimo gorko prositi:*

*»Pomagajte, bratje, ko tonemo mil!
Iz vas kralj Matjaž mora priti!«*

Zgodba o Telebanu.

Kmet blizu Trsta je imel dva sina, zdrava in krepka. Narodil se mu je pa tudi tretji sin, ki je bil pa slaboten in slep na levo oko. Tačas je pa oslepel kmetu tudi konj Hrgač na desno oko. Oslepel je in opešal. Pa so govorili ljudje: »Pri Damjanu je dvojje oči, eno v hiši miži, drugo pa v hlevu medli.« Starejša dva brata sta slišala to norčevanje in sta zasovražila mlajšega brata in starega konja. Zmerjala sta: »Teleban je neslan vsak dan, predpoldan in popoldan.« Bratu sta dajala najtežje delo in suho skorjico kruha, konja sta pa tepla in mu dala komaj malo suhe kisle preslice. Telebana sta segnala iz hiše v hlev in tam je spal v jasilih in tožil konju: »Brata sta — volkova dva...« Konj Hrgač je pa tolažil dečka: »Le potrpi, Teleban, še nama pride dober dan: prehud jesih se sam uje.«

Zgodilo se je, da je Telebanu umrl oče. Brata sta rekla najmlajšemu: »Ne bova redila več ne tebe ne konja. Tu imaš košaro jajec. Ta košara jajec in konj sta tvoj delež od hiše. V Trstu so jajca zelo draga. Če boš pameten, boš lahko začel trgovino. Lovi ščurke po Trstu in prodajaj jih po kmetih!«

Res je šel Teleban in prišel na slepem konju v bližino Trsta. Pobje so se tam obmetavali s kamenjem, pa začeli lučati tudi v Telebanovega konja in so vpili: »Konj in jezdec hi-hi — dvojje oči.« Teleban se je razjezil in je zagnal košaro z jajci v dečke. Pumf! Cmok!... Jajca so letela naokoli in vse je bilo rumeno — Telebanu je bilo pa zeleno pred očmi: »Kaj bo zdaj?«

Tovariš-konj ga je pa potolažil: »Potrpi, Teleban, še nama sine dober dan! V košari je še jajčja godlja. Poberi iz nje lupinice, pa pojdiva po Trstu. Ti kliči: 'Najlepša žena je pozlačena!' Tržačanke se pa mažejo rade.«

Pa sta šla po neki ulici in nista hodila dolgo in že je poklicala raz okno neka mlada gospa. Teleban ji pravi: »To mazilo je zdaj londonska moda.«

»Ste že vse prodali kaki drugi gospe?« vpraša v strahu mlada gospa.

»Ne še,« pravi Teleban, »vi boste najlepša v Trstu. Kupite vse, kar imam.«

Teleban je dobil za košaro mošnjo cekinov in se vrnil vriskajoč domov. Brata je obdaril s cekini in jima pravil: »V Trstu so zdaj jajca res draga. Prišlo je v modo, da se mažejo ženske z jajčjo godljo.«

Teleban si je sezidal hišo v bližini svojih bratov. Tema dvema pa ni dala zavist miru. Skupila sta cel voz jajec, jih razbila in stepla in peljala deset škafov godlje v Trst. Hodila sta po Trstu in vpila: »Jajčje mazilo za grde ženske...!« Ženske so ju pa začele zmerjati in je prišel neki gospod in poklical stražnika. Odgnali so brata v zapor, ju pretepli in zaprli. Ko sta prišla iz zavora domov, je imel Teleban že lepo zidano hišo. Še tisto noč sta mu jo pa zažgala in se zjutraj smejala: »Vozi, vozi pepel v Trst, drago ga boš tam prodal!«

Teleban se je zjokal in potožil konju Hrgaču: »Hiša je šla...«

Konj ga je tolažil: »Ne maraj, Teleban! Pelji pepel v Trst. Na smetišču boš našel škatlo in motvoz. Deni v škatlo pepela in zaveži. Pepel prodaj pepelikarju, voz postavi v gostilno, gostilničarki pa daj škatlo in prosi, naj ti jo spravi. Ne sme je pa odpreti, ker je v škatli začarana dragocenost, ki bi se spremenila v pepel.«

Teleban je prosil brata za košnico in naložil pepel. Brata sta klicala za njim: »V Trstu boš imel vsak dan sok neslan.«

Teleban je naredil vse točno tako, kakor mu je svetoval tovariš-konj. Ko je pa prišel po svojo škatlo h gostilničarki, je ta prebledela in se stresla. Teleban je odvezal motvoz in zavpil: »Kaj ste naredili? Škatlo ste odprli! Dragulji so se mi spremenili v pepel!«

»Tiho! Tiho!« je prosila gostilničarka, »da ne bo slišal moj mož. Vse vam povrnem.«

Pa mu je nasula v klobuk belega, črnega in rumenega denarja. Vesel je privriskal Teleban domov in začel zidati še lepšo hišo. Bratoma je pripovedoval: »Dober svet je nekaj vreden! V Trstu odtehtavajo pepel kar z zlatom. Zasuli bodo morje ž njim in naredili vinograde.«

Brata sta molčala, zažgala vsak svojo hišo in naložila pepel. Odpeljala sta ga v Trst. Ko sta pa prišla vsa divja iz Trsta, ju je vprašal Teleban: »Sta prodala kaj dobro?«

Brata sta molčala. Počakala sta Telebana, ko je šel s svojim konjem v sejém, pobila sta konja in njega na tla, izbila obema oči in rekla: »Zdaj sta mrtva in slepa na obeh očeh. Hiša pa je najina.«

Teleban in Hrgač sta pa ležala kot mrtva ob cesti. Mimo se je pripeljal čarovnik iz Bazovice s svojo hčerjo.

»Poglej, kdo leži tam?« je rekla hči. Pa sta naložila na voz konja in Telebana.

Na svojem domu je zdravil čarovnik Telebana, pozdravil mu je ranjeno oko in prerezal mreno na slepem. Enako tudi konju. In sta imela zdaj konj in gospodar vsak dvoje zdravih oči. Še več: Čarovnik je dal Telebanu svojo hčer za ženo in veliko doto in balo.

Starejša dva brata sta se pa mogočila po lepi novi hiši in se veselila: »Če je bil tudi neslan in nakažen naš Teleban, hišo je pa nama le sezidal imenitno.«

Ko sta se tako veselila hiše, sta pa zaslišala vriskanje in topotanje konj. Glejte! Ves v trakovih je privriskal Teleban: »Juhu! Na oba očesa vidim in oba brata vidim! Juhu! Nevesto peljem na dom!«

Starejša brata je tedaj zadušila zavist.

Božja mimica.

edmero-pikčasti polonici pravijo pri nas tudi božja mimica. Stara Jurkova mati, ki je vedela toliko povesti, mi je nekega dolgega zimskega večera pripovedovala, odkod je mala živalca dobila to preljubko ime.

V davnih časih je živel na veliki graščini bogat in plemenit gospod. Nikoli ni maral zla storiti najmanjšemu svojih podložnikov in srce ga je bolelo, kadar je moral koga obsoditi, četudi le na majhno kazen. Zakaj v tistih časih so bili graščaki tudi sodniki svojih podložnikov.

Imel pa je ta graščak hudobnega valpta; Vresk mu je bilo ime. Lepo in prijazno je znal govoriti svojemu gospodu, neusmiljeno pa je ravnal z njegovimi podložniki. Zato mu je gospod zaupal, ker ga ni poznal, kmetje pa so ga sovražili in preklinjali.

Zgodilo se je pa, da so nekega dne našli grofovega brata ubitega v vaškem jarku. Iskali so morilca, in gospod, ki je svojega brata zelo ljubil, je močno trpel ob misli, da bo moral kaznovati zločinca.

Že drugi dan je stopil pred svojega gospodarja valpet Vresk in mu naznanil, da je našel morilca. Pripeljal je pred njega starega kmeta, ki so mu lasje že siveli. Čelo so mu preprezale globoke gube, iz oči pa mu je sijala čudovita milina in dobrot. Graščak ga je opazoval nekaj časa, nato pa se je začudil in vzkliknil: »Ne, ne, ta ne more biti morilec! Iz oči mu berem, da je nedolžen.«

Vresk pa se je trikrat priklonil pred gospodom in ponižno rekel: »Milostivi gospod! Tudi mene srce boli, ko moram stati kot njegov tožnik pred vami. Toda presodite sami, vaša milost! Ves je bil krvav po obleki, ko smo ga našli spečega na njivi, in tele stvari je imel skrite v svojem suknjiču.«

In položil je valpet pred grofa lep, srebrno okovan nož in usnjato denarnico. Grof si je vse ogledal in reči spoznal; bile so bratove.

Zdaj ni več dvomil. S težkim srcem je sedel na sodniški stol in obsodil starega moža v smrt na grmadi.

Stari kmet je zatrjeval, da je nedolžen. Sam ni vedel, odkod so prišli madeži na njegovo obleko, ne kako nož in denarnica v njegov suknjič.

Ko ga je pa grof obsodil, je vedel, da zanj ni več pomoči. Žalosten se je vrnil v svojo kočo, da se pripravi na smrt.

Kmetje v vasi so mahoma zvedeli za težko obdolžitev in kruto obsodbo ter so prestrašeni zmajevali glave in sklepali roke. V trumah so romali v grad pred samega grofa in ga prosili, naj oprostí kmeta, ker je nedolžen. Še muhi ne bi storil žalega.

Grof jih je poslušal in žalosten odslavljal. Preveč je bilo dokazov proti kmetu — ni ga mogel oprostiti. Prelita kri je vpila po kazni.

Valpet Vresk pa je medtem pripravljaval grmado. Hitel je na vso moč in zdelo se je, da že komaj čaka, kdaj bo zagledal ubogo žrtev na gorečem lesu. Grof, ki ga je videl, je mislil, da ga smrt gospodovega brata žalosti in zato tako hiti, da kaznuje moža, ki je njegov morilec. Blizu grmade je dal Vresk postaviti visok prestol, odkoder naj bi grof gledal, kako bo ogenj končaval krivičnika.

Že je napočil usodni dan in velikanska množica se je zbrala okoli grmade, da zadnjikrat vidi ubogega kmeta. Vsi so vedeli, da bo umrl nedolžen, in

čudno pričakovanje se je polastilo vseh. Še v zadnjem trenutku so pričakovali znamenje z neba, ki naj dokaže kmetovo nedolžnost.

Komaj je prišel grof in se usedel na svoj prestol, že so pripeljali obsojenca, ki se je bil vdal v svojo usodo in v voljo božjo.

»Zvežite ga,« je zapovedal Vresk hlapcem. »In pripravite se, da zažgete grmado, ko da gospod znamenje.«

Tedaj je rekel obsojenec: »Preden umrjem, bi rad še molil k Bogu, svojemu Gospodu.«

»Ne,« je zavpil Vresk. »Zvežite ga!«

Grof pa je slišal te besede in je zapovedal: »Pustite obsojenca, naj moli! Naj pride njegova duša skesana pred večnega sodnika.«

Vresk je nejevoljen zamahnil z roko.

Obsojenec pa se je pripognil, da bi pokleknil na tla kraj grmade. Toda prav na mestu, kamor je hotel poklekni, je čepela majhna, rdeča, sedmeropikčasta polonica in je nemirno zgibala krila. Kmet jo je nežno dvignil in položil na drugo stran, da je ne bi zmečkal. Šele nato je pokleknil in pričel moliti.

Grof ga je opazoval.

Opazoval ga je ves čas, ko je molil. In zraven je gledal malo, črnopikčasto živalco. In videl jo je, kako je razpela krila, se dvignila v zrak ter odletela.

Priletela je Vresku na roko. In medtem, ko je kmet molil, je valpet Vresk ves nejevoljen stegnil roko in stisnil malo, rdečo živalco ter jo zmečkal. Na roki se je pokazala rdeča lisa.

Grof je opazil krvavo liso in videl Vreska, kako nestrpno čaka, kdaj bo kmet nehal moliti, kakor bi se bal, da mu žrtev ne uide.

V tem je kmet vstal in že so ga zgrabili hlapci, da ga porinejo na grmado. Mahoma pa se je dvignil grof s svojega sedeža ter zaklical: »Pustite tega moža! On ni umoril mojega brata.«

In medtem, ko je govoril, je ostro gledal Vresku v obraz in je videl, kako je pobledel.

Ta pa je stopil pred svojega gospoda in mu rekel: »Gospod, videli ste dokaze. Kdo drugi naj bo kriv, če ne on?«

»Kdo?« je odgovoril grof. »Ti, ti sam si kriv!«

In prijel ga je za roko. »Vidiš krvavo liso? Ti si ubil mojega brata. Ni se ti smilila uboga živalca, ki se ti je nevede usedla na roko. S slastjo si jo strl in umoril. Ubogi mož pa, ki pričakuje smrti, jo je lepo prijel in preložil, da ji ne bi storil zla. Kdor uboge živalce ne more uničiti, tudi človeka ne more ubiti.«

Vresk se je pričel tresti, grof pa mu je zaklical: »Priznaj svoj zločin!«

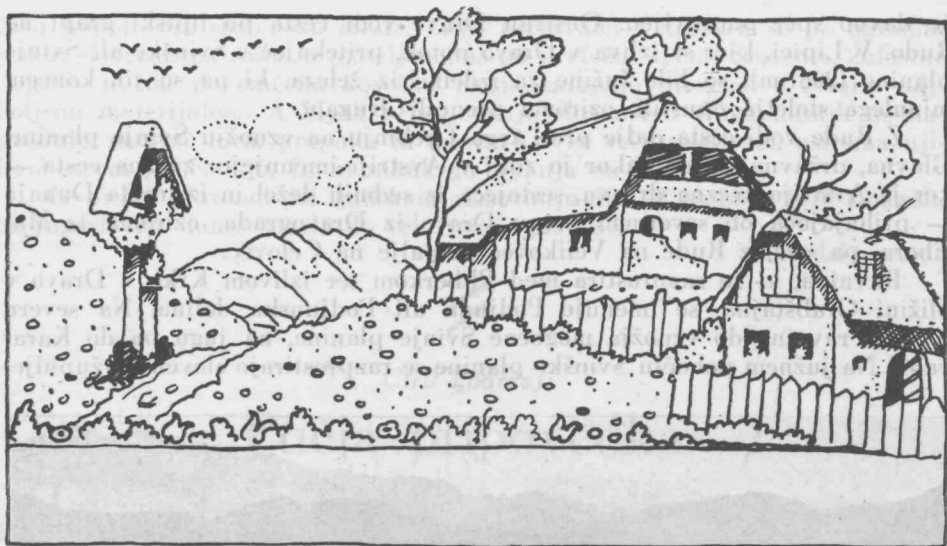
Res je bil Vresk kriv. Grofov brat ga je zalotil na goljufiji, ko je kmetom odmerjal previsoke davke, pa jih grabil v lastni žep. Bal se je, da ga ne bi naznanil gospodarju, in je zato gospodarjevega brata ubil. Nato pa je našel spečega kmeta ter ga namazal s krvjo in mu podtaknil pokojnikov nož in denarico.

Grof je obsodil Vreska v smrt na grmadi, ki jo je sam s tako vnemo pripravljaj.

Kmet pa je namesto njega postal grajski valpet.

Ljudje so govorili, da je sam nebeški Gospod poslal tisto malo polonico, da je pričevala o resnici in nedolžnosti. In od tistega dne so nežno živalco klicali za božjo mimico ali božjo poslanko.

Ivan Karintijofil:

Od Pliberka do Brda.

1. Od Pliberka do Celovca.

Dragi otroci! Že davno so minule počitnice in vi se spet pridno učite. Ne bo vas pa oviralo pri učenju, marveč spopolnilo bo vaše zemljepisno znanje in vaše poznavanje slovenske zemlje, če napravimo izlet na Koroško. Peljali se bomo (samo v duhu seveda) preko cele Slovenske Koroške od Pliberka na Spodnjem Koroškem pa do Brda v Ziljski dolini. To je razdalja nad sto kilometrov v zračni črti, približno toliko, kot znaša razdalja od Ljubljane do Maribora ali pa od Jesenic do Novega mesta.

Vzemite v roko zemljevid slovenskih deželá in poiščite Mežiško dolino! To je oni del Slovenske Koroške, ki je pripadel po mirovni pogodbi Jugoslaviji. Glavni kraji Mežiške doline so: Črna, Mežica, Prevalje, pol ure hodá zapadno od Guštanja. Prevalje na zemljevidu niso zaznamovane, četudi so mnogo pomenljivejše nego Poljana, so sedež okrajnega glavarstva in kot župnija štejejo blizu 5000 duš. Tu na Prevaljah so se po odhodu iz Celovca nekaj let tiskale knjige Mohorjeve družbe. Zdaj je sedež te največje slovenske književne družbe v Celju. Znamenita kraja Mežiške doline sta še Guštanj s tovarno za železo in Dravograd že čisto ob štajerski meji.

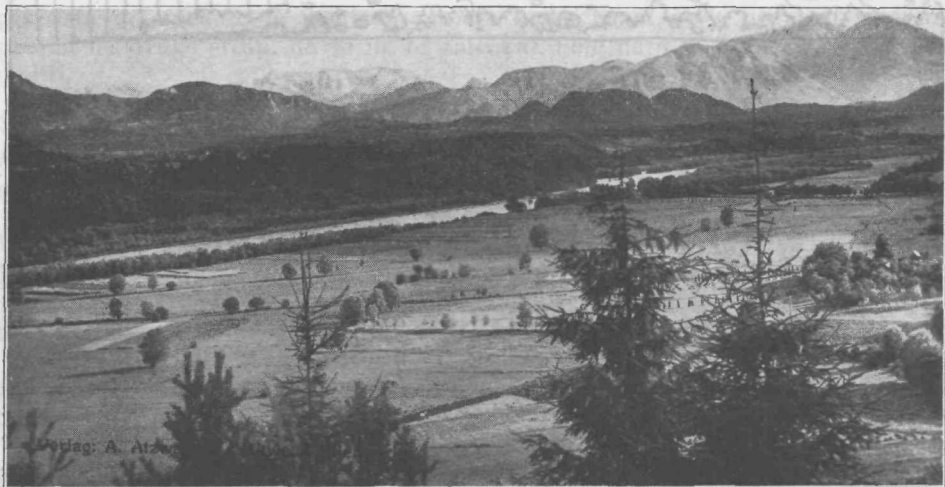
Prva postaja, če se pripeljemo iz Mežiške doline v Avstrijo, je Pliberk. Malo mestece, nad katerim se dviga Turnov grad. Pliberk leži v popolnoma slovenskem ozemlju. Vsa pliberška okolica je slovenska, tudi v Pliberku znajo vsi domačini slovenski, a so povečini nemškega mišljenja. Šola je tam, izvzemši veronauk prvih par let, popolnoma nemška. Z žalostjo moramo povedati: Nikoli se še niso koroški Slovenci tako hitro, tako temeljito in tako po načrtu ponemčevali ko v sedanji dobi, in glavni grobokop Slovencev na Koroškem je ponemčevalna šola.

Pliberk je eno uro hodá oddaljen od Drave. Proti Dravi vodi lepa cesta. V globoki grapi teče Drava in preko nje vodi železen most. Ta most je bil pred desetimi leti, v dobi bojov za Koroško, razstreljen. Seveda je

že davno spet popravljen. Onstran Drave vodi cesta po lipiški grapi na Rudo. V Lipici, kjer se izliva v Dravo potok, pritekajoč s Svinške ali Svinje planine (2081 m), so bile fužine za izdelke iz železa, ki pa so jih koncem minulega stoletja opustili, oziroma prenesli drugam.

Z Rude vodi cesta dalje proti trgu Grebinju na vznožju Svinje planine. Glavna, državna — ali kakor jo zdaj v Avstriji imenujejo: zvezna cesta — ker je Avstrija zvezna država, sestojeca iz sedmih dežel in iz mesta Dunaja — prihajajoča ob severnem bregu Drave iz Dravograda, oziroma iz Maribora, pa vodi z Rude na Velikovec in dalje na Celovec.

Ravnina, ki se razprostira med Pliberkom ter izlivom Krke v Dravo v bližini Grabštajna, se imenuje Podjuna ali Podjunska dolina. Na severu sega ta ravnina do vznožja mogočne Svinje planine, na jugu pa do Karavank. Na južnem pobočju Svinške planine se razprostirajo slovenske župnije:

Pogled v Podjuno pri Velikovcu. (V ozadju je Obir na desni in Savinjske Planine na levi.)

Djekše (1159 m visoko), Kneža (1161 m) in Krčanje (1049 m). Drava preseka Podjuno v severni in južni del. Glavna naselbina Podjune južno od Drave je Pliberk, glavna naselbina severno od Drave pa Velikovec. Rodovitnejša je Podjuna severno nego južno od Drave.

Kakor Kranj gleda doli na Savo, tako stoji Velikovec na višini nad Dravo. Obe mesti sta stari in svoj čas se je vršil med njima živahen promet preko Jezerskega viha. Tudi z ozirom na število prebivalstva sta si obe mesti približno enaki. Nemške šole so Velikovec zelo ponemčile, a vsa velikovška okolica je slovenska. Tudi v mestu samem, v Velikovcu, v vseh trgovinah in gostilnah znajo slovenski in ob tržnih dneh, v sredah, ves Velikovec govori po slovensko. Predmestna župnija je Št. Rupert, kjer stoji slovenska šola sv. Cirila in Metoda. Največ zaslug za zgraditev in prospevanje te šole si je pridobil dolgoletni šentrupertski župnik, vneti slovenski rodoljub Franc Treiber. A po zgubljenem plebiscitu je moral župnik Treiber zapustiti Slovenski Korotan, šolo sv. Cirila in Metoda pa so Nemci po plebiscitu zaprli in je niso odprli do današnjega dne.

V dobi pred ljudskim glasovanjem je stanoval v Velikovcu general Maister. Če bi bil ostal Velikovec v jugoslovanski državi, bi bil v kratkem

času popolnoma slovensko mesto, kajti prebivalci Velikovca so po ogromni večini slovenskega rodu in priseljenci so po pretežni večini Slovenci. Žalostno dejstvo je, da ponemčena koroška mesta zalagajo Slovenci s svojim najboljšim materijalom. A kljub priseljevanju slovenstvo v teh mestih ne napreduje, marveč hira, propada in umira, ker se vsi priseljenci, oziroma njihovi otroci ponemčijo. In ni nikakega upanja na boljše čase.

Če bi bili Slovenci pri ljudskem glasovanju dne 10. oktobra 1920 zmagali, bi Jugoslavija danes segala do vrh Svinje planine.

(Nadaljevanje.)

Ciril Podržaj:

Ptičja pripovedka.

Tudi ptice imajo svoje pravljice. Nekatere so lepe, srčkane, druge pa žalostne.

Eno žalostno!

Za deveto goro, za deveto dolino, za deveto vodo rase zakleta jablana. Rase, rase, a nesrečna je. Zazeleni, zacvete, velika je, košata je, v cvetju je, pa pridejo hrošči, črvi, gosenice, polži, pa vrtajo in ubadajo, grizejo in razjedajo deblo, veje, liste, popke in cvetje. Prekrasno drevo začne hirati in hira, hira, dokler ne zvene popolnoma in se posuši, še preden se je eno samo črvido jabolko pokazalo na vejici.

Ko je pa jablana že čisto vela, onemogla in razjedena, takrat jo od korenin in korenin do vrha krone prešine nova moč, brezštevne rane se v hipu zacelijo, in zakleta jablana je spet široka in košata, zelena in cvetoča.

Toda sovražniki so že spet tu. Takoj začno rezati in ubadati, vrtati in razjedati. V kratkem je drevo spet velo in onemoglo. Ko se pa posuši, se spet pomladi in spet pridejo rablji in se jablana spet posuši in spet pomladi — in tako gre dalje v brezkončnost.

Nesrečna jablana si želi smrti, pa smrt noče priti. Želi si, da bi prišla sekira in jo posekala, pa sekira ne pride. Želi si, da bi prihrule vode in jo izpodkopale in izrvale, pa voda ni. Želi si, da bi treščila vanjo strela in jo požgala ali razklala, pa tudi to se ne bo zgodilo.

Čar je zapisan na drevesu, da se ga nihče ne sme dotekniti in ga končati.

Ko bi vsaj ptičke prišle in pozobale hrošče, pozobale gosenice, izvlekle črve!...

Pa ne sme nobena ptica sesti na to začarano jablano. Če ptica le prileti tja in sede na vejo, se veja pod njo odlomi, ptico pa prevzame strah, da zbeži in odleti v smrtni grozi. Pa ptice vedo o tem, in že davno jablana nobene ptice ni niti oddaleč mogla videti.

Toda zakleta jablana pozna ptičke in hrepeni po njih. Kako želi in hrepeni gledati v svojih vejah gnezdo, majhno, ljubko gnezdece, da bi v njem gostolele in bile vesele in jablani delale družbo mlade ptičke!

A tega nesrečna jablana ne bo čakala. Zakleta in začarana je, da mora živeti brez prijateljev in pomočnikov, da mora umirati, a ne umreti; da mora trpeti, pa brez upanja, da bo kdaj trpljenja konec.

Nobena ptica pa ne ve, kaj je ubogo drevo zagrešilo in kakšna huda krivda je nad njim...

Poslednji ljudje.

(Grönlandska pripovedka.)

Star Eskimo je pravil: Bi rekel kdo, da smo mi najsevernejši izmed vseh ljudi; tri družine, štirinajst glav, in za nami sam led, sam led. Pa ni tako: nekje za nami še žive ljudje. Še globlje na severno stran nego mi. Tam žive, kjer je še več ledu in še daljša noč. Premislite: še daljša noč!

Tam gori nekje žive še drugi ljudje. Ne sprašujte me, kakšni ljudje. Nihče jih še ni videl, nihče slišal njih glasu ali lajanja njih psov. Človek bi res mislil, da za nami na severno stran ni drugega ko led. Dosti ga je res, leto in dan bi se vozil s sanmi, pa bi ne bilo konca ne kraja. Leto in dan po ledu, pa bi še ne došel do ljudi. In vendar žive gori ljudje, globoko na severu žive.

Enkrat je šel eden naših medvede lovit. Molčec človek je bil, najrajši bolj sam zase. Tudi lovil je najrajši sam. Vse leto ni spregovoril več nego dve, tri besede. Ko pa se je nekoč poleti vrnil domov, je bil ves zgovoren. Stopil je v koč, kjer smo sedeli ob ognju in jedli kitovo meso. Prisedel je, jedel pa je le malo, zakaj ni mu bilo obstanke, dokler nam ni vsega povedal.

Je pravil tako, da je sledil tuje sani. Sani nekih neznanih ljudi, ki so šli pred par dnevi po tisti poti. Šel je za sledjo. Zakaj? Rad bi bil zvedel, kakšni ljudje so bili to. Pa jih ni mogel dohiteti. Kadar je krenil na počivališče, jih že ni več bilo tam. Samo ostanke jedi je videl, in pasjo dlako, ki so jo izrvali psi drug drugemu.

Nazadnje je prišel celo do samih hiš, ki niso bile nič podobne našim. A bile so prazne. Spoznal pa je, da so pred kratkim bili v njih ljudje.

Tako nam je pripovedoval oni mož. Vsi začudení smo molčali, pa še cele tedne potem smo se premetavali v nemirnih sanjah po jelenovih kožah.

Spomladi je molčeci človek prvi zapregel sani in odšel sam samcat iskat daljne koč. Na sani je naložil lesa. Videl je namreč, da podpirajo neznanci svoje koč z mroževimi okli, znamenje, da jim zelo primanjkuje lesa.

Toda tudi to pot ni srečal tujih ljudi. Po sledih pa je presodil, da so včeraj še kuhali obed.

Šel bi bil za njimi, vendar si ni upal predaleč od doma, ker bi ga sicer utegnili prehiteti zima. Pustil je neznancem v darilo svoj les, ga skrbno postavil pod streho in obrnil sani proti domu.

Tretje leto je spet zapregel in se odpravil še bolj zgodaj kot prejšnjo pomlad. Kar pozabil je na medvedjo lov, le k selišču neznancev ga je vleкло.

Ko je došel tja, že spet ni bilo neznancev doma. Opazil pa je, da so pobrali les iz snega in posadili v sneg veliko butaro kitovih zob. Ko je stopil v hišo, je zagledal na pogrtnjenem kožuhu lepo psico in njene mladiče. Vse to so mu pustili neznanci v dar.

Popotnik je spoznal, da so prebivali neznanci še davi v koči. Morda bi jih še dohitel, da bi jih videl in govoril z njimi. Toda psi so mu bili upehani, da so kar obležali. Videl je, da so potrebni počitka.

Naslednjega dne se je odpravil proti domu. Naložil je darove na sani, vmes pa stopil parkrat na leden grič, da bi kje zagledal neznance. Nekajkrat je zaklical na severno stran. Tudi psi so lajali na severno stran.

Nato se je napotil nazaj.

Ne on ne kdo drugi ni videl ljudi, ki žive najseverneje od vseh ljudi na zemlji. Nihče ne ve, kakšni so, nihče še ni govoril z njimi.

Peter Pan.

(Angleška zgodba, po svoje zapisal Janez Samotar.)

Imel sem starega strica, ki je bil prehodil že pol sveta. Videl je in čul marsikaj. Ko se je bil vrnil nekoč z Angleškega, kamor je bil odšel z jadrnico po železno rudo, mi je obljubil, da mi enkrat pove zanimivo angleško zgodbo. Čul jo je bil iz ust mladega Britanca, ki se je bil z njim slučajno seznanil na cesti.

Dnevi so tekli, zgodbe pa ni bilo od nikoder. Stric se je vračal vsak večer truden od dela domov in zastonj je bilo moje pričakovanje. Vedel sem pa vendar, da bo držal obljubo, zato sem moško krotil svojo radovednost. Kar mi je bilo obljubljeno, sem izdal le sestri Ceciliji in sosedovemu Tončku in smo bili potem trije, ki smo se mučili na skrivnem z upanjem in željami. Kakšna neki bo stričeva zgodba?

Pa se je zazdelo Tončku nekega večera, da je ura prišla. Razkoračil se je moško pred stricem in previdno potipal: »Stric šime, kakšen pa je bil tisti drobni Angležič, ki vam je bil pravil tisto zgodbico?«

»I, kakšen neki?« se je namuznil stric. »Dve pedi je meril, pa kratke hlačke je imel, na glavi kapico, pod njo pa takle zavihan rilček, da je — kot ti — venomer vohal naokoli...«

Tonček je brz spoznal, da ga stric vleče. Zavrtel se je užaljeno na peti, ko da hoče oditi. Pa ga je stric prijel za roko, ga z drugo postavil na kolena ter ga miril: »Ej, ti ogenj vihravi, ti! Čaj no, saj nam še ne gori pod nogami!«

Potegnil je še dvakrat, trikrat iz vivčka, puhnil dim pred se in njegova povest se je pričela:

— Živela je nekoč deklica, po imenu Angela Darlingova. Imela je starše in dva brata, Mihca in Janezka. Vsi so živeli v hišici, ki je bila v vsem podobna drugim, le v enem ne. Pri hišici je bil namreč psiček Naná, ki je bil tudi otroška pestunja. In je bil Naná res skrben varuh! Ko so se otroci zvečer spravljali spat, jim je vsekdar skrbno ogrel ponočne srajčke, da se ne bi prehladili. Tudi jim je za na vrh pripravil še večerno kopel. In naj se je deca še tako drla, ker ji voda ni prijala, Naná je silil in silil, dokler ga ni vse ubogalo.

Pa je mati še zastran nečesa drugega ljubila psička-varuha!

Nekega večera je bila videla, da teka v otroški sobi naokrog čudna prikazen, podobna otroku. Stopila je bliže, a je podoba plašno odskočila k oknu. Mati je stekla za njo, da bi zaprla okno, a tega ni utegnila. Okno se je kar samo od sebe zaprlo in je prikazen utonila v noč. Nekaj je pa vendar še poprej padlo ženi k nogam. Bila je Senca onega čudnega, bežečega bitja. Pobrala je žena Senco, jo zaprla v skrinjo, a se je za svojo deco vendarle zbala. Skrbelo jo je, da se ne bi pošast vrnila in otrokom ne prizadejala česa hudega. Zato se je povsem zanesla na psička Naná, ki naj bi skrbno čuval nad otroki.

Vse to pa se je zdelo smešno očetu, hišnemu gospodarju, ki ni mogel razumeti, kako naj bi bil psiček pestunja otrok, s katerimi naj celó spi v sobi. Zaukazal je tedaj psičku, naj gre spat na dvorišče. Gospodinja se je sicer ukazu upirala, otroci so jokali in je sam Naná lajal in cvilil, a se je vendar vse zgodilo po očetovi volji.

V tisti noči se je pa spet okno nenadoma odprlo — in v otroško sobo je planila spet ona skrivnostna pošast.

»Kje je moja Senca?« je vprašala. »Kje, kje? Ne morem živeti brez nje!« Na dvorišču je Naná lajal na vso moč. Pošast pa je naprej in naprej vpraševala po svoji Senci in je na vsezadnje še zaklicala: »Čarovnica Tintina, povej mi, kje je moja Senca?«

Takrat je v sobo posijala bela mesečina in so njeni srebrni žarki zaplesali in plezali povsod. Zdaj so skakljali po posteljah, se vrteli po tleh, zdaj spet brzeli po stenah in se vbadali v strop, da je od povsod v sobi prepevalo in cingljalo, kakor da zvoné nešteti zvončki.

To je bila čarovnica Tintina. Prikazen pa je bil — deček. Tintina je bila začula glas dečka-prikazni in je bila prišla, da mu pove, kje je njegova Senca. Odprla sta brž skrinjo; iz nje je skočila Senca, in z njo je deček veselo zaplesal naokrog, se smejal in pel, medtem ko je čarovnica sama frfotala sem in tja kakor žareča vešča. A ko je hotel deček svojo Senco objeti, se mu je pa upirala tako, da je žalostno zajokal. In prav takrat se je deklica Angela v hiši prebudila. Čisto nič se ni zbalala in je povprašala malega neznanca, zakaj joče, odkod in kdo je? On ji je pa povedal, da je Peter Pan. Nato je vzela Angela iglo in nit, prijela narahlo za Senco in jo zašila spet na Petra. Od veselja je deček Peter Pan zaplesal naokrog, saj se ga je Senca držala trdno tudi, če se je še takó sukal sem in tja.

Potem je Angela še zvedela Petra Pana življenjsko zgodbo. Povedal ji je, da živi v deželi, ki se ji pravi Kraljevstvo Fantazije. Tam, da je še mnogo drugih otrok, ki so se kdaj po nemarnosti svojih pestunjev zgubili iz svojih otroških vozičkov. Z njimi so še razne vile in čarovnice. Vsi vkup pa ne bodo nikdar dorasli v moše in žene, ker jim je sojeno, da ostanejo vedno otroci in da živijo na vekomaj v onih čarobnih krajih.

Povedal je Angeli tudi, kaj se je bilo enkrat zgodilo, ko se je neki deček prvič zasmel. Njegov smeh se je razbil na tisoč koscev, in iz vsakega takega kosca je nastala nova vila in je odšla na svet. Vsakokrat pa, kadar kdor reče, da ne veruje v vile, ena vila takoj odmré. Le nekaj pa da posebno žalosti drobne prebivalce Kraljevstva Fantazije! Nimajo ni ene mamice. —

Angela je vprašala Petra, ali ni tam med njimi nobene deklice, ki bi jim bila lahko za mamico. Peter Pan pa je zmajal z glavó in menil, da so deklice prepametne, da bi padale iz otroških vozičkov in tako zašle v Kraljevstvo Fantazije. To je bilo Angeli tako všeč, da je na mah vzljubila Petra Pana.

In je Peter Pan še zaklical: »O Angela! Pridi, da boš živela z nami in nam boš mamica!«

Takrat sta se prebudila še oba bratca — Mihec in Janezek — in jima je Peter Pan obljubil, da ju bo naučil letanja, če dovolita, da gre Angela z njim v Kraljevstvo Fantazije.

Otroka sta se bila že večkrat poprej mnogo mučila, da bi se vzdignila v zrak, a sta vsekdar padla nazaj na posteljo ali pa celo kar na tla! Peter Pan ju je poučil: »Potrebno je, da zraven mislita na lepe reči!« In se je kar sam pred njima nalahno dvignil v zrak ter tiho krožil po njem. Zdaj so se tega vsi naučili in so se vzdignili k veselemu létu. Potem so se še okna odprla in Peter Pan je zapeljal letečo jato skozi noč. Čarovnica Tintina je zvonila neprestano, — psiček Naná je obupno lajal — a otroci so splavali k zvezdam.

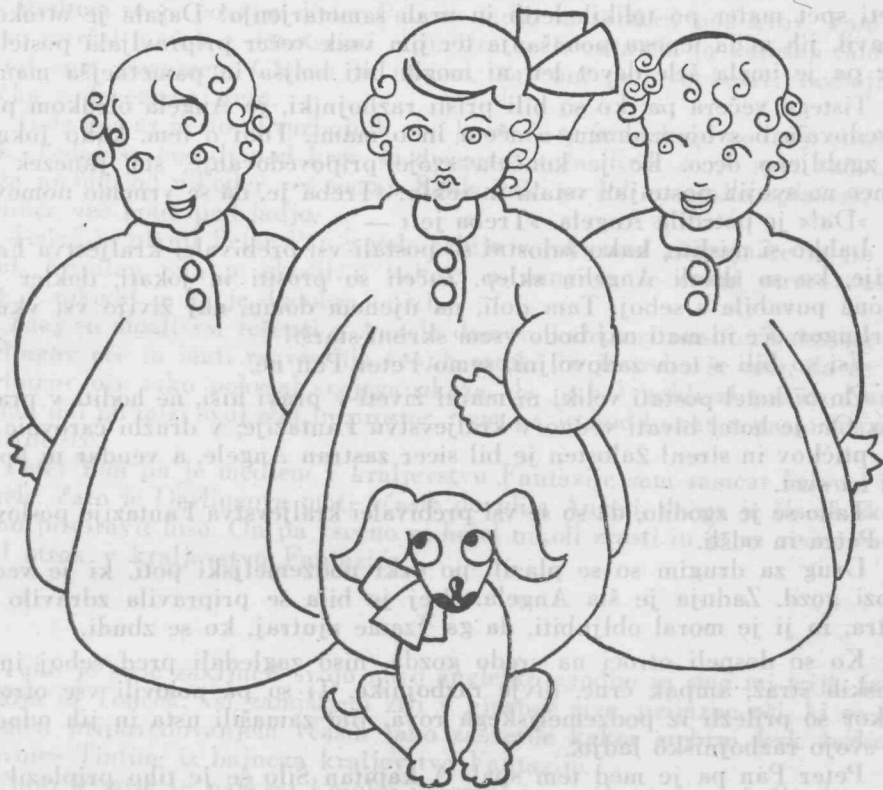
V Kraljestvu Fantazije so bili vsi mali prebivalci v skrbih zastran Petra Pana, ki je bil njih poglavar. Pa se jim je naenkrat zazdelo, da vidijo v zraku velikega belega ptiča. Tedaj se je prikazala čarovnica Tintina in jim rekla, naj onega ptiča kar ustrelé. In glej! — na tla je padla uboga

Angela s prestreljenimi prsi. Tako se je maščevala čarovnica Tintina, ker ni marala, da bi Peter Pan spravil Angelo v kraljevstvo Fantazije.

Angela pa k sreči ni bila mrtva. Okrevala je kmalu, se spet dvignila in obljubila, da bo vsem prebivalcem kraljevstva Fantazije dobra mama. Za to priliko jo je Peter Pan držal slovesno za roko.

Potem so se pa vsi hitro lotili dela in si postavili čudovito kočo. Imela je za dimnik Janezkov visoki klobuk. Vsi so bili srečni in veseli, razen Tintine, ki je bila jezna, da je bilo kaj.

Ko so tako živeli v sreči in zadovoljstvu, so vdrli v gozd črni morski razbojniki. Vodil jih je kapitan Šilo, najhujši rabelj, kar so jih poznali

otroci. Že njegovi črni, dolgi lasje so bili strašni! In pa koža: grda, rumena, da se je vsak ob pogledu na njo kar stresel!

A oči? Te oči: Ko smola temne, da se jih je preplašilo sleherno srce, ko da ga zbada nož! Najhujša pa, česar ni mogel nihče zreti, ne da bi ga stresala po hrbtu mrščal, je bila razbojnikova desna roka, ki prav za prav niti roka ni bila, ampak nekako železno šilo.

Vedeti je treba, da je bil nekoč Peter Pan podstavil kapitanu Šili nogó, in je ta cmoknil naravnost v morje. Tam ga je pa zgrrr... rabil strrr... rašni krrr... rokodil in mu odgriznil desno roko prav do zapestja. A to ni bilo še vse! Krokodilu je bil prvi grižljaj tako všeč, da bi bil rad dobil še drugega. Zato je pridno zalezoval kapitana Šilo v nadi, da ga enkrat kar ce-

lega požre. V kapitanovo srečo pa je bil krokodil nekoč pogoltnil kar celo uro in je ta še venomer tiktakala v njegovem trebuhu tako močno, da je vsakdo lahko zapazil že od daleč, kdaj se krokodil bliža. A to je kapitan Šilo vendar vedel, da bo ura v želodcu enkrat iztekla. Takrat pa ga bo krokodil mogel kje iznenaditi!

Lahko si tedaj mislite, kako je sovražil Šilo Petra Pana, ki je bil kriv tolikšnega gorjá.

Kakor sem že povedal, so morski razbojniki vdrli v gozd. Pri tem so pa zadeli na Indijance, ki so čuvali otroke kraljestva Fantazije. Napadli so jih in pobili... Otroci so začuli šum in hrum bitke. Bili so baš v svoji koči, kjer jim je Angela pripovedovala lepo pripovedko. Ona jim je bila v resnici taka mati, da so jo vsi ubogali in ljubili. Saj je bilo res lepo, imeti spet mater po tolikih letih in urah samotarjenja! Dajala je otrokom zdravil, jih učila lepega ponašanja ter jim vsak večer pripravljala postelje. Ker pa je imela šele devet let, ni mogla biti boljša in pametnejša mama.

Tistega večera pa, ko so bili prišli razbojniki, je Angela otrokom pripovedovala o svojem domu, o očetu in o mami. Tudi o tem, kako jokata za zgubljeno deco. Ko je končala svoje pripovedovanje, sta Janezek in Mihec na svojih posteljah vstala in rekla: »Treba je, da se vrnemo domov!«

»Da!« je potrdila Angela. »Treba je!« —

Lahko si mislite, kako žalostni so postali vsi prebivalci kraljestva Fantazije, ko so slišali Angelin sklep. Začeli so prositi in jokati, dokler jih ni ona povabila s seboj. Tam doli, na njenem domu, naj živijo vsi vkup! Darlingov oče in mati naj bodo vsem skrbni starši!

Vsi so bili s tem zadovoljni, samo Peter Pan ne.

On ni hotel postati velik; ni maral živeti v pravi hiši, ne hoditi v pravo šolo. On je hotel bivati vedno v kraljevstvu Fantazije, v družbi čarovnic in vil, ptičkov in siren! Žalosten je bil sicer zastran Angele, a vendar ni hotel dol na svet.

Tako se je zgodilo, da so se vsi prebivalci kraljevstva Fantazije poslovili od Petra in odšli.

Drug za drugim so se plazili po ozki podzemeljski poti, ki je vedla skozi gozd. Zadnja je šla Angela. Prej je bila še pripravila zdravilo za Petra, in ji je moral obljubiti, da ga vzame zjutraj, ko se zbudi.

Ko so dospeli otroci na sredo gozda, niso zagledali pred seboj indijanskih straž, ampak črne, divje razbojnike. Ti so pa polovili vse otroke, kakor so prilezli iz podzemeljskega rova, jim zamašili usta in jih odnesli na svojo razbojniško ladjo.

Peter Pan pa je med tem spal. A kapitan Šilo se je tiho priplazil po podzemeljski poti. Že se je veselil, da bo imel skoraj svojega sovražnika v pesteh! Kakor mačka se plazeč, je dospel do vrat in pokukal skozi ključavnico. Peter Pan je že trdno spal. Kapitan Šilo je skušal vrata odmakniti, a je bilo zaman! Ni šlo! Peter Pan je bil rešen! Že je hotel razbojnik Šilo oditi, ko je zapazil zunaj pred hišo na mizici čašo z zdravilom. Na skrivaj je potegnil iz nedrij stekleničko s strupom in kanil par kapljic v zdravilo.

Ko se je Peter Pan prebudil, je šel, da izpolni Angeli dano obljubo. Prijel je za čašico, nagnil jo k ustom — a takrat je planila predenj čarovnica Tintina in rekla: »Ne pij, Peter! Nikar ne pij!«

A Peter je ni hotel ubogati. Nagnil je glavó, da bi mu tekočina stekla v usta. Takrat se je pa od čarovnice ukradla v kozarček plesoča srebrna luč in popila vse zdravilo do zadnje kaplje. Parkrat je še čarovnica vztrepetala, potem pobledela in... Tintina je bila mrtva.

Peter Pan se je hitro spomnil, da je mogoče le na en način oživiti čarovnico Tintino.

Zaklical je dol na svet: »Ali verujete v čarovnice in vile?«

In iz sveta so mu odgovorili: »Verujemo, verujemo!«

Tako je Tintina spet oživela. Povedala je takoj Petru Panu, kaj se je bilo zgodilo z otroki, ki so bili odšli iz kraljevstva Fantazije. Peter Pan je vstal in šel.

Prišel je neopažen do ladje baš v trenutku, ko je bičal kapitan Šilo svoje žrtve s korobačem do krvi, da bi jih lažje končal.

Peter Pan je bil že doma vzel uro s seboj. Ko je začul kapitan Šilo za seboj glasno tiktakanje, je zarjul od strahu, misleč, da je blizu strrr...ašni krrrr...rokodil.

Medtem se je povzpел Peter Pan na ladjo in se skril pod krov. Tam je trdno smrčal maček z deveterimi repi. Ura se je ustavila in kapitan Šilo je postal spet pogumen. Glasno je ukazal, naj mu prinese kateri razbojnik mačka z deveterimi repi.

Toda komaj je stopil razbojnik pod krov, že se je razlegel po ladji strašen krik. Tedaj so poslali pod krov še drugega moža. Krik se je spet začul, a moža ni bilo od nikoder več nazaj. Razbojniki so bili vsi tako oplašeni, da ni nihče več hotel pod ladjo.

Tedaj je planil Peter Pan z golo sabljo v roki med razbojnike in jih je pobil. Kapitan Šilo je skočil v valove, a nanj je že čakal strrr...ašni krrrr...rokodil in ga je dodobra požrl.

Zdaj so mogli vsi rešenci z Angelo domov. Lahko si mislite, kako sta se Darlingov oče in mati razveselila svojih otrok! In je treba še reči, da se je Darlingov oče tako pokesal svojega ukaza, da je brž poklical psička Naná ter mu dal ob mizi svoj stol in prostor. Sam pa je hodil spat v pasjo luknjo na dvorišče.

Peter Pan pa je medtem v kraljevstvu Fantazije sam samcat žaloval za Angelo. Zato je Darlingova mati včasih dovolila Angeli, da ga je šla obiskat in mu pospraviti hišo. On pa vseeno ni hotel nikoli zrasti in je za večne čase ostal otrok v kraljevstvu Fantazije.

Tako je stric zaključil svojo novo angleško zgodbo in smo mi trije, jaz, Cecilija in Tonček, vsi zamišljeni zrl v njegove sive, prijazne oči, ki so se mu med pripovedovanjem včasih tako zasvetile kakor srebrni lesk žarkov čarovnice Tintine iz bajnega kraljevstva Fantazije.

Nato je stric še parkrat krepkó potegnil iz vivčka ter vstal. Cecilija se je takrat vzdramila in vzdihnila trudno predse: »Ah, ta Angela!«

Tonček pa je moško privzdignil svoj zavihani nasek, pogledal za stricem, ki je odhajal, ter glasno sklenil: »Ko bom velik, pojdem pa sam na Angleško!«

»Po kaj pa?« sem ga začuden vprašal jaz.

»I, po kaj? Po še eno tako zgodbo, viš ga le!« je menil užaljeno.

Takrat se je pa stric Šime pri vratih obrnil in hudomušno vprašal Tončka: »Kako pa, ko ne znaš angleščine?«

Tonček se je pa modro postavil: »O yes!«

Cecilija je zazijala od čuda, stric Šime se je pa z dvorišča smejal njegovi učenosti. Jaz pa prav dobro vem, da je Tonček pobral to svojo angleško modrost iz preproste poulične popevke, ki jo je bil že neštetokrat čul prepevati med tržaškimi pomorščaki.

O yes!

Esén:

Buče na polju.

Buče, buče —
rumene gručee —
po vsem kraškem polju
so se razgrnile.

Kot da angelske so roke
te sadeže rumenomile
na polja položile,
ali pa dobrotne vile.

Škoda, da ptičke so se odselile!
Sladko seme bo zame
in za skrinjo moje mame,
a njivice so trudne in zaspane.
Na gmajni med kamni
bodo ciklamni
peli bučam
ninenane — — —

Danilo Gorinšek:

Kmet.

Na pomlád izorje njive,
v brazde kmet semen natrosi,
da stotero bi rodila
Boga Stvarnika naprosi.

In vse zrnje gre mu v klasje,
kloni težko glavo žito,
kjer je bila pusta zemlja,
polje vse je valovito.

Koder seje, tam i žanje,
s čela znoj zaman ne lije.
Bog je dober: kdor se trudi,
z milostjo ga Bog obsije.

Sojatoslav:

Orglice.

Moj brat je kupil orglice,
tidel, dideldi,
prepeva zlate pesmice
ose te čemerne dni.

Zapojte vam povest veselo:
Ciganček šel je v črni les
in bil je lačen in je jokal
in jokal je ves dan zares.

Prišli so škratje iz goščave,
peljali so ga v zlato klet,
nasuli so mu koš cekinoo,
vesel je šel čez božji svet.

Ljudje imajo zoonke pesmi,
imajo radio, klavir,
moj brat ima pa orglice
in lepših pesmi ni nikjer.

Molčeči Benjamin.

(Pravljica.)

Živel je oče, ki je imel tri sinove: Severina, Celestina in Benjamin. Severin je bil razuzdanec in malopridnež, Celestin razgrajač in lažnivec, Benjamin pa je bil tih in molčeč in ga starejša brata radi tega nista marala. Zasmehovala sta ga in nanj zvalila krivdo za vsako hudobijo, ki sta jo napravila. Benjamin je bil vsak dan po nedolžnem tepen. Rekel pa ni nič, ker tako zelo je bil tih in molčeč.

Zgodilo se je pa, da je prišel k očetu teh treh sinov star in razcapan berač in poprosil za večerjo in prenočišče. Ko mu je bilo ustrezno in se je najedel in napil, je sedel za toplo peč in pripovedoval o Deveti deželi, o kraljici Srečki in o njeni prelepi hčerki Ljubici. Zamaknjeni in vznemirjeni so poslušali dečki to lepo pravljico, in starejša sta še tistega večera sklenila, da se napotita do njunega gradu. Vso noč sta premišljevala, kako bi dospela do tiste čarobne Devete dežele in ko je zjutraj vstala zlata zora, ju je že našla na poti do kraljice Srečke.

Malopridna brata sta hodila in hodila, da sama več nista vedela, koliko dni in noči. Bila sta že silno trudna in lačna, ko sta naposled dospela do bivališča grde divje žene, ki je živela v samotni sredi temnega gozda. Okrog njene raztrgane in napol podrte bajte se je razprostiral obsežen sadonosnik in v njem je zorelo najlepše in najslajše sadje. Po sočnatem pašniku za sadonosnikom so se pa pasle črede prekrasnih iskrih konj. Malopridna brata sta se veselo zasmejala, ko sta opazila vse te dobrrote. Samozavestno sta stopila pred divjo ženo in jo ošabno pozvala, naj ju nasiti in osedla dva konja, da jima do Devete dežele ne bo treba hoditi peš.

»Požuri se, baba, ker lačna sva in mudi se nama!« je dejal Severin. Toda žena se ni požurila in ni jima dala ne jesti ne piti, samo zarežala se je, obrnila jima hrbet in zginila v svojo kočo.

»He,« se je zadrhl za njo Celestin, »če nama nočeš dati, kar sva zahtevala, si bova pa vzela sama!«

Urno sta stopila hudobna brata v sadovnjak, ustavila se pod košato hruško, polno zlatih sadov, in stegnila roke po njih. Toda — o groza! Čim sta se dotaknila zlatih hrušk, sta se spremenila v dva iskra konja, žalostno zarezgetala in zdirjala med ostalo konjsko čredo. —

Benjamin, ki je bil ostal doma, je noč in dan premišljeval, kam bi bila utegnila zginiti Severin in Celestin, pa le ni mogel uganiti. Šele samotnega večera, ko je sedel za pečjo in pestoval mlado mačico, se mu je nenadoma zasvetilo v glavi.

»Da,« si je dejal, »tako bo: v Deveto deželo sta odšla!«

Tistega večera Benjamin ni mogel zaspati in ko se je zjutraj zbudila zlata zora, je srečala tudi Benjamin na poti v Deveto deželo.

Molčeči in tihi Benjamin je hodil in hodil, da sam ni več vedel, koliko dni in noči, in silno je bil že lačen, žejen in utrujen, ko je naposled dospel do kočice grde divje žene. Presenečen je opazoval razkošno obilje prežlahtnega sadja in črede prelepih konj in postal je žalosten.

»Če bi imel vsaj nekaj teh okusnih sadov, čašo čiste studenčnice in enega teh iskrih konj,« si je mislil, »pa bi bil najsrečnejši človek na svetu!« Tako si je mislil — rekel pa ni nič. Spoštljivo se je poklonil divji ženi in je hotel dalje po svoji poti. Toda komaj je napravil nekaj korakov, že se

je močno zabliskalo, zemlja se je stresla kakor ob potresu in pred njim je stala — lepa vila...

»Hvala ti, moj odrešenik!« je dejala. »Tisoč let sem čakala človeka, ki bo šel molče mimo te podrte bajte, kajti samo tisti me je mogel rešiti strašnega prekletstva, ki me je bilo spremenilo v grdo divjo ženo, ali ni ga bilo. Prihajali so nešteti, a vsi so zahtevali od mene jedi in iskrih konj. Le ti edini nisi zahteval nič, čeprav si bil lačen, žejen in truden kakor vsi drugi. Glej, s tem si me odrešil, zato boš dobil vse, po čemer so zaman hrepeneli drugi.«

Nežno je prišla lepa vila Benjaminu za roko in ga odpeljala v svoje domovanje, ki se je bilo med tem spremenilo v čaroben vilinski grad. V tem čarobnem vilinskem gradu mu je postregla z najslajšimi jedili in pijačami in postlala mu je na zlati postelji, da se je odpočil in okrepčal od dolge poti in prestanih naporov. Ko se je pa zjutraj prebudil, ga je na dvorišču že čakala zlata kočija, ki je bila zaprežena z dvema prelepima konjema. Tudi je poklicala vila čredo iskrih konj, ki so bili sami začarani mladeniči, in jih je spremenila v ponosne in hrabre vojake v dragocenih bojnih opremah. Vso to silno in mogočno vojsko je dodelila srečnemu Benjaminu, da ga spremi na nadaljni poti do skrivnostne Devete dežele. Le samo dveh konj vila ni spremenila v vojake, pustila jima je še nadalje njiju konjsko zunanost.

Globoko ganjen se je zahvalil Benjamin lepi vili za njene darove in se je s svojim spremstvom napotil dalje. Tako je potoval osem dni in osem noči. Devetega dne je pa le srečno prispel na mejo skrivnostne Devete dežele. Stražili so jo silni velikani. Ti velikani so imeli strog ukaz, da morajo ubiti vsakogar, ki bi hotel prekoračiti mejo, ker zakon Devete dežele je določal, da smejo živi samo od daleč gledati vanjo in še to le redki izvoljeni srečniki. Zgodilo se je pa, da so ravno tedaj, ko je prispel molčeči Benjamin na mejo Devete dežele, pričakovali v gradu kraljice Srečke ženina mladi njeni hčerki Ljubici. Ta srečni ženin je bil kraljevič Srdan, sin kralja Desete dežele, ki mu je bilo ime Nesrečko in je bil silno mogočen in oblasten gospod. Orjaki, ki so stražili mejo, so dobili naročilo, da ga morajo neovirano spustiti v Deveto deželo in v kraljičin grad. Benjamin pa, ki vsega tega seveda ni vedel, je mirno vozil dalje do orjakov in se zanje sploh ni zmenil. Toda zmenili so se oni zanj.

»Stoj!« je zarjul prvi, ko je Benjamin prekoračil deželno mejo. Dvignil je svoj orjaški meč, postavil se tik pred Benjaminu in ga strogo vprašal: »Kdo si, ki hočeš k nam?« Ko je pa opazil, da se vozi Benjamin v zlati kočiji s prelepimi konji in da je tudi vse njegovo spremstvo posuto z zlatom in dragim kamenjem, si je brž mislil, da bi utegnil biti to sam pričakovani ženin kraljične Ljubice, in globoko se mu je poklonil.

»Dovolite, visočanstvo,« mu je dejal orjak, »da prijavim vaš prihod njenemu veličanstvu naši presvetli kraljici in njeni hčerki, vaši nevesti!« In že je zginil preko gore v prestolni grad.

Benjamin se je močno začudil, ko je slišal te besede. Ni jih razumel, rekel pa ni nič. Pognal je svoja iskra konja in se napotil dalje po srebrni cesti Devete dežele. Vozil se je mimo prelestnih vrtov, polnih čarobnega cvetja, srebrnega grmičja, zlatega sadja in rajskih ptic, ki so prepevale pesmi o blaženi sreči in večni ljubezni. Tako je prispel do kraljičinega gradu. Tam je bilo že vse pokoncu, da sprejme visokega gosta in dragega ženina. Sama kraljica mu je prišla nasproti, ljubeče ga objela. Kraljična Ljubica ga je vesela pozdravila. Benjamin pa, ki ga je vse to silno presenetilo in začudilo, se je globoko poklonil visokemu dvoru, rekel pa ni nič.

»Truden je od dolge poti,« si je mislila kraljica, zato ni silila vanj, temveč ga je odvedla v svoj grad in mu odkazala prelepo spalnico z biserno posteljo, da se naspí in odpočije. Benjamin je bil sicer res truden, toda zaspati le ni mogel. Čimbolj je premišljal, tembolj se mu je dozdevalo, da ga smatrajo za nekoga, kar ni, in mučila ga je skrb, kako se bo vse to čudno naključje razmotalo in razrešilo. Naposled je sklenil, da stopi pred kraljico in ji pove, kdo da je in kako je prišel v njeno deželo; toda svojega sklepa ni več mogel izvršiti...

Nenadoma so se odprla vrata njegove spalnice in vanjo je planila do zob oborožena dvorna straža, zgrabila ga, zvezala in ga vrgla v globoko in temno grajsko ječo. Benjamin se je dobro zavedal, da se mu godi krivica in da trpi po nedolžnem, rekel pa le ni nič. Molče je dopustil, da so storili z njim, kar so hoteli. Pohlevno in vdano je legel na trda kamenita tla in čakal, kaj se bo zgodilo. Tako je ležal vso noč v temni in vlažni ječi in šele proti jutru se mu je zazdelo, da čuje za seboj neko rahlo, pritajeno škrtanje. To škrtanje je prihajalo vedno bliže in bliže in ko je prišlo najbliže, je nenadoma prenehalo. V debeli steni strašne ječe se je pokazala mala svetla odprtina, skozi to odprtino je pa prišla drobna miška in hitela naravnost k njemu. Previdno se je približala Benjaminovemu ušesu in mu zašepetala:

»Dobro jutro, dobri Benjamin! Pošilja me k tebi lepa vila, ki si jo odrešil, ker je videla v svojem čarovnem zrcalu, kaj se ti je pripetilo. Ne boj se, ker bo vse dobro izteklo! Ko si prispel, so smatrali tebe za pričakovane ženin; toda med tem, ko si ti počival, je prispel v grad tudi pravi ženin in kraljica je spoznala svojo zmoto. Zato me poslušaj in pazi na vsako mojo besedo: Ko bo zunaj posijalo solnce, bodo prišli pote in te bodo odvedli pred najvišji sodni dvor. V prestolni dvorani Devete dežele bodo sedeli na prestolih kraljica, kraljična in kraljevič Srdan, okrog njih pa bodo zbrani vsi ministri in veliki sodniki. Zasliševanje bo vodila sama kraljica. Spraševala te bo, kdo si in po kaj si prišel, ti ji pa ne daj odgovora. Globoko se pokloni kraljični in ji izroči tole ogledalce!« Miška potisne Benjaminu v roko majceno ogledalce, želi mu dobro srečo in zgine.

Prav tedaj je posvetilo zunaj zlato solnce, v ključavnici Benjaminove ječe je pa zarožljajal ključ in vstopili so kraljičini stražniki, osvobodili Benjamina trdih vezi in ga odvedli pred najvišji sodni dvor. Tam je bilo res vse prav tako zbrano, kakor je bila povedala miška. Na prestolih so sedeli kraljica, kraljična in kraljevič Srdan, okrog njih so bili pa zbrani ministri in visoki sodniki.

»Kdo si in čemu si se vtihotapil v mojo deželo?« je vprašala Benjamina kraljica z osornim in pretečim glasom.

Benjamin se pa ni zmenil za njeno vprašanje. Približal se je kraljični, se ji globoko poklonil in ji izročil ono majceno čarovno zrcalce. Kraljična se mu je ljubeznivo nasmehnila, vzela ogledalce in pogledala vanje. Gledala je in gledala in njena lepa lica so bolj in bolj bledela. Naposled je kriknila od nepopisne groze, planila kvišku in se onesveščena zgrudila na tla. Preplašeni so ji priskočili na pomoč ministri in sodniki, a kraljica ji je vzela iz roke čarovno zrcalo in se radovedno ozrla vanje. In tudi njena lica so pobledela od groze, ker v zrcalu je videla vse muke, ki bi jih morala pretrpeti njena oboževana hčerka, ako bi se poročila z mrkim kraljevičem Srdanom. V tem skrivnostnem zrcalcu je videla tudi mračno in strašno Deseto deželo in kraljev temni, mrtvaški grad. Z grozo v duši se je zavedela, komu je hotela izročiti svoje dete. Omamljena od tega nenadnega spoznanja je planila k molčečemu Benjaminu ter se mu zahvalila, da ji je otel otroka

iz krempljev pošastnega ženina. Potem se je obrnila k svojim stražnikom in jim velela: »Zgrabite tega princa, zvežite ga in odpeljite preko meje in nikdar in nikoli več naj se ne prikaže pred moje oči!«

Kakor bi trenil, so izvršili stražniki kraljičin ukaz. In glejte, čim je princ zapustil prestolno dvorano, se je kraljična spet osvestila, nasmehnila se vsa blažena, stopila k molččemu Benjaminu in mu podala roko. Osem dni in osem noči so potem slavili v prestolnici Devete dežele poroko Benjamina in kraljične Ljubice; devetega dne sta se pa mlada zakonca poslovila od kraljice in sta se s svojim bogatim in mogočnim spremstvom napotila na Benjaminov dom, da mu prineseta véliki nauk, da je — molk zlato! Kmalu sta bila rešena kazni tudi nesrečna Benjaminova brata Severin in Celestin. Spremenila sta se v zala mladeniča in sta postala pobočnika in prva svetovalca kralja Benjamina in kraljice Ljubice.

Janko Polák:

Detetu.

<i>Detece moje,</i>	<i>Nič ni oblakov,</i>
<i>tvoje oko</i>	<i>nič ni meglá,</i>
<i>zdi se mi kakor</i>	<i>nič ni bridkosti,</i>
<i>jasno nebo.</i>	<i>nič ni solzá.</i>

*Da bi ostalo
tvoje oko
dolgo še, kot je
danes nebo!*

MLADINSKI NOVIČAR

To veste, da je med jako sladak in prijeten, pa tudi sila zdrav. Nikoli pa niste še dodobra premislili, koliko truda in napora je skritega n. pr. v eni žlici tega zdravnega nektarja. To je znano, da je čebelica vzor pridne in neutrudljive živalce, in da naj se lenuh sramuje pred njo. Tako daleč pa mi marljivosti njene še nismo presodili, da bi vedeli, koliko letanja in nabiranja je treba n. pr. za četrť kg medu. Neki Amerikanec je po dolgih in globokoumnih poskusih dognal, da je za en kg medu potrebno življenjsko delo več ko 4000 čebelic. Povprečno zleti vsaka čebelica v svojem kratkem življenju iz panja tritisoč dvestokrat. — Mladi prijatelj! Če bi se te lotelaval bolezni, ki ima za podlago lenobo, pojdi k ulnjaku in opazuj to neugnano vrvenje!

Iznajdljivost dobrih otrok. Občinski predstojnik in predsednik krajevnega šolskega odbora v Vienne na Francoskem je v svoji brezvernosti dal odstraniti sveto razpelo iz dekliske šole. Drugo jutro so imele vse učenke male križke pripete na prsih. Predstojnik ni imel zoper to tiho obsodbo svojega nevzgojnega in veri sovražnega ravnanja ne oblasti ne moči. Junaške krščanske deklice so pa pričale, da se krščanskega prepričanja ne smemo nikdar sramovati in da moramo vero tudi pred svetom pričati.

Mucek — morilec otroka. V Dingolfing-u na Bavarskem se je one dni to-le pripetilo: V neki družini so pustili otročiča samega in brez varstva v zibeli. Mirno je spančkal. Domača muca je pa rada — kakor vsa mačja živala — iskala v hladnih dneh gorkega kotička. Našla ga je to pot ob glaviči nežnega otročiča. Kar meni nič tebi nič, se je zleknila čez glavičo otrokovo. Ta se je pa vsled tega zadušil. Ali ni znabiti mamica premalo priporočila svojega ljubljénčka angelu varuhu?

Modrost v pogovorih domačih in tujih

Pijanec, pijanost.

Mlad pijanec, star ubožec.
Pijanka ciganka.
Pijanec je večni trpinec.
Pijanec ne napreduje, če se mu z neba
denar suje.
Pijanec je brod brez krmila.
Pijanec je norec po svoji volji.
Pijanec ima posebnega varuha.
Pijanec mnogo prenese, toda če v morje
pade, tudi utone.
Pijancu še luč ne sveti.
Pijanec vse dvojno vidi.
Pijanec ima tri lastnosti: moder je,
močan in bogat.
Pijancu se ogni s senenim vozom.
Kdor se s pijancem krega, se s senco
prereka.
Pijančev konj dobro za krčme ve.
Kar pijanec zagreši, za to se trezni
pokori.
Pijanci, otroci in norci govoré resnico.
Velik pijanec, dober delavec.
Pijanost skrbi sname, pa jih le do jutri
vzame.
Pijanost obleke redči in žepe širi.
Pijanost več ljudi konča ko meč.
Pijanost je strup, ki vodi v obup.
V pijanosti in jezi norca spoznaš.
Pijanost marsikaj odkrije.
V pijanosti utone mož-beseda.

O naših vodah ponikalnicah.

(† Leopold Podlogar.)

Skoraj po vsem Notranjskem pa tudi
po naši Dolenjski tečejo reke in potoki,
ki zginejo kmalu pod zemljo, pa privró
po kratkem podzemljskem teku spet vrh
zemlje. Veliko teh rek se pa zgubi pod
zemljo in tečejo neznankam.

Takim vodam: rekam, potokom in stu-
dencem so dali naši pradedje posebno
ime: ponikalnica; krajem pa, kjer zginejo
pod zemljo, so dali ime Ponikve. Š tem
imenom sorodna je naša Vrhnika, ki leži
tam, kjer povira naša največja ponikal-
nica Ljubljanska. Kjer gre voda pod zem-
ljo, pravimo, da voda ponikne (po-
nikniti); kjer pa privre na površje, pravi-
mo — ali bi se moralo reči —: tukaj
voda vrhnikne (vrhnikniti). Tako si
na preprost način razlagamo ta imena.

Poglejmo, kako so nastale naše poni-
kalnice!

Ljubljanska okolica: Ljubljansko barje
in Ljubljansko polje je velikanska, lat-
vici podobna kotlina, ki je obdana okoli
in okoli od hribov. V to kotlino je prite-
kala Sava. Ker ni mogla odteči, se je kot-
lina napolnila in nastalo je veliko jezero.
Nemirni in urni Savi ni bilo tu obstanka.
Bistra Sava ni marala ostati v kalnem in
blatnem jezeru, zahotelo se ji je naprej.
Po večstoletnem naporu si je odprla pot.
Med Zalogom in Dolom se ji je posrečilo
zarežati med skalovjem strugo, po kateri
je odpeljala s seboj jezersko vodo iz
Ljubljanske kotline.

Po drugih kotlinah nabrana voda si je
na enak način poskušala najti kako od-
vodno pot, pa je bila preslabotna in nje-
no obrežje premočno. Ker se ji ni posre-
čilo pred seboj, je poskusila najti odtok
pod seboj in posrečilo se ji je. Kraški svet
je poln podzemljskih jam. Do njih si je
izvrtala voda pot in se v njih zgubila.
Takih ponikalnic nahajamo veliko, po-
sebnost v Suhi Krajini, v Ribniški in Ko-
čevski kotlini. Kam odtekajo vode v teh
podzemljskih prostorih, ni znano. Uče-
njaki trdijo, da odteka ta voda pod zem-
ljo v nižje ležeče reke, ravno prej ome-
njene ponikalnice najbrže v Kolpo. Iz teh
podzemljskih jam odteka le toliko vode,
kolikor je sproti doteka, druga ostaja v
teh ogromnih naravnih kletih. Ljudje po
kraškem svetu govorijo marsikje o pod-
zemljskih jezerih in učenjaki tega ljud-
skega prepričanja ne zamejujejo.

Marsikje pa voda v takem podzemlj-
skem jezeru ne najde odtoka. Kaj se
zgodi? Jezero je polno, nova voda pa ved-
no doteka. Nazaj ne more, ne naprej, ne
navspod: tedaj udari navzgor, prevrta
strop in si na površju zemlje skoplje
novo strugo.

O Krki trdijo učenjaki — dokazali
še niso — da je njen gorenji tok potok
Rašica v Dobropoljski kotlini. Pri vasi
Ponikve zgine Rašica v globokem žrelu,
pa privira na površje blizu Kopanja pod
Grosupljem. Tukaj se imenuje Račna;
teče nekaj časa po Račenski dolini in zgi-
ne spet v zemljo. Njena voda prihaja spet
na dan z novim imenom: Krka.

Tako sodijo učenjaki. Kakor rečeno:
dokazano pa še ni. Pač pa so dokazali ne-
kak podobnega o naši največji ponikal-
nici, namreč o Ljubljani.

Ljubljanska izvira ob zahodnem
in severnem pobočju Kranjskega Snežni-
ka. Teče nekaj časa na površju in se zgub-
lja v Postojnsko jamo. To je Pivka, go-
renji tok Ljubljance.

Pivka teče 7 km pod zemljo, in sicer pod goro Koliševko, ter prihaja skozi Malograjsko jamo v Planinsko kotlino. Tukaj pa spremeni svoje ime: ne imenuje se več Pivka, ampak Unica.

Unica teče po Planinski kotlini močno zavita. Njen 18 km dolgi tok je podoben

velikanski črki S. Potoma privzame več studencev in se na severni strani kotline pod vasjo Jakovica pozgublja v podzemski svet. Pod zemljo teče kakih 10 km ter pride na dan nedaleč od Vrhnike, pa ne več kot Unica, ampak kot Ljubljana.

Nadaljevanje.

Uganke, skrivalice in drugo.

Smreke.

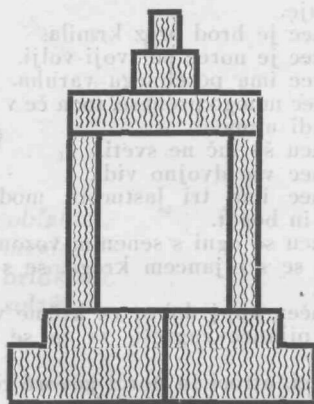
Koliko je smrek? Po tem se odloči, da zveš, kaj povedó te črke.

Vprašanje.

Koliko je $1\frac{1}{2}$ tretjine od sto?

Stavba.

(Dacar Peter — Bled)

Izreži in sestavi iz teh delov kvadrat!

Rešilci in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista in se objavljajo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke — v prihodnji številki.

Vabilo na naročbo.

Pred vami leži prva številka 61. letnika »Vrtca«. Rad bi vam, prijatelji, drugoval tudi to šolsko leto, rad bi vam bil dobrodošel gost!

Dober učenec, pridna učenka — pa brez mladinskega lista? To je težko mogoče. To je prav tako, kakor če se napotiš sam samcat na dolgo potovanje, v tuje, neznane kraje. Kako težko ti bo in pustol! Ej, če pa romamo v dveh, kako prijetno in tudi koristno je tako potovanje! Glejte, tako želi tudi »Vrtce« ostati vaš tovariš in prijatelj na poti skozi težavno šolsko leto. Ne zavračajte ga, ko trka na vrata, temveč ga vsi spet naročite. Vaši dobri starši vam bodo to gotovo radi dovolili. Prosimo vas pa tudi, da pokažete to številko in še prihodnje onim svojim prijateljem, ki »Vrtca« morda ne poznajo. Prijazno jih povabite, naj ga tudi oni naroče. Ne bo jim žal.

Za leto 1930/31 bo naročnina »Vrtcu« in »Angelčku« skupaj 22 Din, »Vrtce« sam stane 14 Din, »Angelček« sam 8 Din. — Naročnino sprejema Uprava »Vrtca« in »Angelčka« v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 80. — Račun poštne hranilnice ima štev. 10.470.